Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 78 (20. 345) • 1989 йил 2 апрель, якшанба • Баҳоси 3 тийин.

АГРОСАНОАТ ХАБАРЛАРИ

Ветеранлар ғайрати

● Тошлоқ районидаги Ленинград колхозининг ветеранлари—эр-хотин Ҳаким Болтабоев ва Шарофат Маткаримова ўтган йили 0,8 гектар боғ парваришлашганди. Улар бу йил шу боғдан 760 килограмм узум, 340 килограмм анор топширишмоқчи. Бундай ғайратли пенсионерлар колхозда кўп. Улардан 48 киши колхоздан новвос олиб боқишмоқда. Бу уларнинг ўзларига ҳам, колхозга ҳам фойда келтирмоқда.

С. ҚОДИРОВ.

Пиллакорлар шайланмоқда

● Қарши районидаги хўжаликлар бу йил 4539 қути ипак қурти уруғини парваришлаб, қабул пунктларига 238 тонна «кумуш тола» армуғон этиш ниятида мавсумга ҳозирлик ишларини қизитиб юборишди. Район бош пилла қуритиш идораси ҳузурида хўжаликларнинг пиллачилик агротехниклари, илғор звено бошлиқлари ўқитилди.

Хўжаликлардаги 80 га яқин ипак қурти боқишга мўлжалланган бинолар сифатли ремонтдан чиқарилди. Зарур асбоб ускуналар ва бошқа жиҳозлар билан тўлиқ таъминланди. Шунингдек, ипак қуртининг муҳим озуқа базаси ҳисобланган тутзорларни кенгайтириш ишлари қизғин давом этяпти. Ҳозиргача 500 минг тубдан зиёд тут кўчатлари ўтказилди. Бу ишда айниқса «Москва», «Ленинизм», С. Раҳимов номли, А. Икромов номли совхозларнинг пиллакорлари ғайрат кўрсатишмоқда.

Т. ПОЛВОНОВ.

КПСС Марказий Комитети Пленумининг 1989 йил 16 мартдаги қарори

КПССнинг ҲОЗИРГИ ШАРОИТДАГИ АГРАР СИЁСАТИ ТЎҒРИСИДА

1. Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Пленуми шуни қайд этадики, озиқ-овқат муаммосини ҳал қилиш йўл қўйиб бўлмайдиган даражада чўзилиб кетганлиги, мамлакат агросаноат комплексини ривожлантириш, қишлоқ меҳнатчиларининг турмуш шароитлари ҳозирги замон талабларидан жиддий равишда орқада қолаётганлиги КПССнинг аграр сиёсатида туб ўзгартишлар қилинишини тақозо этмоқда.

Пленум КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг «КПССнинг ҳозирги шароитдаги аграр сиёсати тўғрисида»ги докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, партиянинг янги аграр сиёсатини баён этиб берган докладнинг сиёсий хулосалари принципиал муҳим эканлигини таъкидлайди. Қишлоқда социалистик ишлаб чиқариш муносабатларини қайта қуриш шу сиёсатда марказий ўрин тутади, бу сиёсат маҳсулот етиштиришни кўпайтиришдан ва унинг сифатини оширишдан манфаатдор бўлган деҳқонни соҳиб сифатида ерга қайтаради.

Иқтисодий муносабатларда туб ўзгартишларни фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, қишлоқни социал жиҳатдан қайта қуриш билан қўшиб олиб бориш асосида яқин вақт ичида озиқ-овқат муаммоси ўткирлигига барҳам бериш, ўн учинчи беш йилликда эса қишлоқ хўжалик маҳсулотлари аҳолини озиқ-овқат билан барқарор таъминлаш учун етарли миқдорда етиштирилишини таъминлаш имконияти яратилади.

КПСС Марказий Комитети шунга асосланадики, янги аграр сиёсатни рўёбга чиқариш совет кишиларининг фаровонлигини юксалтиришга, ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлилар иттифоқини мустаҳкамлашга, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги каттагина тафовутларни бартараф этиш йўлида муҳим қадам қўйишга имкон беради.

2. Пленум М. С. Горбачевнинг докладида мамлакат тараққиётининг турли босқичларида аграр сиёсатга берилган баҳоларни ва улар асосида чиқариб олинган сабоқларни маъқуллайди. Улар шундан далолат берадики, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги кўпгина эски муаммолар илдизи 30-йилларда қишлоқни қайта қуриш даврида йўл қўйилган катта хатолар ва нуқсонларга, кооперациянинг ленинча принциплари бузилишига, НЭП даврида кооперацияни ривожлантиришнинг ибратли тажрибасини писанд қилмасликка, зўравонликдан иборат фавқулодда чоралар қўлланиб, коллективлаштиришни асоссиз равишда жадаллаштиришга бориб тақалади. Мана шуларнинг ҳаммаси қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг кейинги босқичларига салбий таъсир қилди, колхоз-совхоз тузумининг жуда катта потенциал имкониятлари намоён бўлишига йўл қўймади, раҳбарликнинг маъмурий-буйруқбозлик усуллари кучайишига олиб келди. Деҳқонларнинг ташаббуси ва омилкорлигини бўғиш, пул ва моддий ресурсларнинг талайгина қисмини асоссиз равишда олиб қўйиш, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги айрибошлашда мутаносибликнинг бузилиши қишлоқ хўжалигида кенг такрор ишлаб чиқариш асосларига путур етказди, қишлоқ меҳнаткашларининг ердан ва бошқа ишлаб чиқариш воситаларидан узоқлашишига олиб келди.

Қишлоқ хўжалиги тараққиётини таҳлил қилиш шундай хулоса чиқариш имконини берадики, ўтмиш йилларда аграр сиёсат ишлаб чиқариш-иқтисодий муносабатларни такомиллаштириш, хўжалик юритиш натижаларидан деҳқоннинг шахсий манфаатдорлигини ривожлантириш зарурлигини эътиборга олмай шакллантирилганлиги ва рўёбга чиқарилганлиги учун у тегишли натижани бермади. Аграр сиёсатни ўзгартириш, раҳбарликнинг маъмурий-буйруқбозлик системасидан воз кечиш, қишлоқ меҳнатчиларининг иқтисодий манфаатдорлигини ошириш йўлидаги уринишлар тўлиқ ва изчил бўлмай, фақат вақтинча самара берар эди, холос. Агросаноат комплексига ажратилаётган маблағ ортиб бораётганига, унинг моддий-техника базаси мустаҳкамланаётганлигига қарамай, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда бурилиш, мамлакат аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлашда зарур яхшиланиш рўй бермади.

3. КПСС Марказий Комитети Пленуми қишлоқда иқтисодий муносабатларни ўзгартириш, колхозлар, совхозларни ва агросаноат комплексининг бошқа корхоналарини хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш принципларига изчиллик билан ўтказишни: социалистик муносабатларнинг формаси сифатида гражданларнинг, меҳнат коллективларининг ва умуман жамиятнинг манфаатларини уйғунлаштириш талабларига жуда тўлиқ мос бўлиб тушадиган ижарани қўлланишни ана шу муносабатларга асос қилиб олиш зарур деб ҳисоблайди.

Колхоз ва совхозлар, бошқа агросаноат корхоналари, уларнинг структуравий бўлинмалари, шунингдек айрим гражданлар фаолиятида ижара муносабатларини ривожлантириш меҳнат унумдорлигини ва маҳсулот сифатини кескин оширишни амалда таъминлашга қодирдир. Социалистик мулкчилик ижара орқали узоқ муддатли, қатъиян ихтиёрий асосда рўёбга чиқарилиши лозим.

Ҳозирги аграр сиёсат социалистик мулкчиликнинг хилма-хил шакллари ҳамда хўжалик юритиш турлари— колхозлар, совхозлар, агросаноат комбинатлари ва агрофирмалар, қайта ишловчи ва бошқа корхоналар, ижара коллективлари ва ижарачилар, деҳқон хўжаликлари ва уларнинг кооперативлари, гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликлари асосида агросаноат ишлаб чиқаришини ривожлантиришга қатъиян ўтишни таъминлаши керак. Улар учун баб-баравар иқтисодий шарт-шароитларни, хўжалик юритиш самарадорлигини ошириш, ишда мустақиллик ва ташаббускорликни авж олдириш учун зарур бўлган тегишли ташкилий заминни яратиш муҳимдир. Колхоз ва совхозларнинг ишлаб чиқариш потенциалидан янада фойдаланиш, уларни кооператорлар ва ижарачиларнинг кооперативлари сифатида ривожлантириш чораларини кўриш зарур.

Шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантиришга, уларни колхозлар, совхозлар, матлубот кооперацияси билан тузиладиган шартномалар асосида ижтимоий ишлаб чиқариш билан интеграциялашга доимий эътибор бериш лозим. Истовчиларга томорқа участкалари, боғдорчилик ва полизчилик участкалари беришда асоссиз чеклашларни олиб ташлаш, маҳсулот етиштириш ва сотишда гражданларга ёрдам берувчи кооперативларни ташкил этишда бутун чоралар билан кўмаклашиш керак.

Халқ депутатлари Советлари хўжалик юритишнинг барча формалари бир-бирини тўлдиришига ҳамда мамлакат озиқ-овқат ресурсларини жадал кўпайтириш мақсадида қалин баҳамжиҳат ҳаракат қилишга кўмаклашишлари шарт.

4. КПСС Марказий Комитети Пленуми аграр соҳадаги ишлаб чиқариш, бошқариш ва планлаштиришнинг барча даражаларида хўжалик юритиш янги механизмини ўзлаштиришга доир узил-кесил чоралар кўрилиши зарур деб ҳисоблайди. Планларни тузиш тартибини янада демократиялаш мақсадида колхозлар, совхозларга бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарига ишлаб чиқариш структурасини, сотиладиган маҳсулот ҳажмини, бошқа ишлаб чиқариш ва иқтисодий кўрсаткичларни пудрат ҳамда ижара коллективларининг таклифларини эътиборга олиб мустақил белгилаш, шунингдек етиштирилган маҳсулот билан хўжалик ҳисоби даромадини ўз хоҳишига кўра тасарруф этиш ҳуқуқи берилиши керак.

КПСС Марказий Комитети Пленуми шуни таъкидлайдики, колхоз ва совхозларга, деҳқон хўжаликларига мустақиллик бериш, ижара муносабатларини кенг ривожлантириш келгусида шартнома асосида давлат озиқ-овқат фондини яратиш учун зарур бўлган қишлоқ хўжалик маҳсулоти турларини айни ўша зарур ҳажмларда харид қилиш имкониятини вужудга келтиради. Ҳозирги вазият ва янги иқтисодий механизм тўла куч билан ишлай бошлайдиган вақт ўртасида ўтиш даври муқаррарлигини эътиборга олиб, унинг доирасида маҳсулотни марказлаштирилган фондларга, жумладан давлат буюртмаси билан жалб қилишнинг турли формаларидан фойдаланилиши лозим. Давлат буюртмасини беш йиллик учун ўзгармас нормативлар асосида белгилаш, маҳсулот тайёрлашнинг тазйиқ ўтказиш усулларига йўл қўймаслик керак. Харид интизоми маҳсулот етиштирувчиларнинг ҳам, уни тайёрловчиларнинг ҳам иқтисодий жавобгарлиги асосида ўзаро шартномавий мажбуриятларни бажариш билан чамбарчас боғланиши лозим.

Маҳсулот етиштирувчи шартномага мувофиқ мажбуриятлар бажарилгандан кейин маҳсулотнинг қолган қисмини ўз хоҳишига кўра-ўша тайёрлаш ёки савдо ташкилотларига, қайта ишлаш корхоналарига, матлубот кооперациясига, маҳаллий таъминотни яхшилаш учун колхоз бозорида, умумий овқатланиш корхонасида реализация қилади.

Агросаноат комплекси маҳсулотига нархларнинг ўзаро боғланган системасини яратиш янги хўжалик механизмининг энг асосий масаласи бўлиб қолиши керак, бу система унинг барча бўғинларини юксак пировард натижаларга йўналтириб, қишлоқ хўжалик корхоналари билан қайта ишловчи корхоналарнинг хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш принциплари асосида ишлаши учун шарт-шароит яратади. Нарх белгилашда марказлаштирилган асослар билан бу соҳада маҳаллий органлар ва корхоналарнинг ҳуқуқларини кенгайтириш, шартнома асосида ва мустақил белгиланадиган нархлардан кенгроқ фойдаланиш яна ҳам мақбул тарзда қўшиб олиб борилиши таъминланиши лозим.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари асосий турларининг сифатини эътиборга олиб, уларнинг беш йилликка мўлжалланган ягона қатъий харид нархларини белгилаш зарур деб ҳисоблансин. Айни вақтда мева-сабзавот маҳсулотлари ва картошка етиштириш ҳамда реализация қилишнинг ўзига хослигидан келиб чиқиб, ана шу маҳсулотларга шартнома асосида нарх белгилаш мақсадга мувофиқ деб топилсин. Маҳаллий органларнинг ҳуқуқларини сақлаб қолиб, зарур ҳолларда ана шу маҳсулотларнинг йўл қўйиш мумкин бўлган энг юқори чакана нархлари белгилансин.

Янги нарх сиёсатини ўтказиш чоғида саноат маҳсулоти билан қишлоқ хўжалиги маҳсулоти ўртасида нарх мувозанати таъминлансин, уни сақлаб туриш механизми яратилсин. Аграр соҳа хўжаликлари ва корхоналарининг бюджет билан ўзаро муносабатлари узоқ муддатли норматив асосда қурилиши ҳамда кенг такрор ишлаб чиқаришни ривожлантиришга бутун чоралар билан кўмаклашиши керак.

Агросаноат комплекси корхоналари ва ташкилотларининг молиявий аҳволини соғломлаштириш, паст рентабелли ва зарар кўриб ишлаётган колхозлар, совхозлар, қайта ишловчи корхоналар ва бошқа корхоналарнинг экономикасини мустаҳкамлаш, яқин 2 йил ичида уларнинг зарар кўрмай ишлашига эришиш мақсадида тўлов интизомини яхшилаш тадбирларини амалга ошириш зарур деб ҳисоблансин. Бунинг учун уларнинг ҳар бирига тааллуқли конкрет ривожланиш программаси бўлиши зарур. Кўрилаётган чора-тадбирлар зарар кўраётган хўжаликларнинг рентабелли ишлашини таъминламайдиган ҳолларда бундай хўжаликлар белгиланган тартибда қайта ташкил этилиши ёки ер участкалари бошқа колхозлар, совхозлар, саноат корхоналарига, ижара коллективларининг кооперативларига ва деҳқон хўжаликларига топширилиб тугатилиши мумкин.

5. Марказий Комитет Пленуми серунум машиналар системасини вужудга келтириш, қишлоққа юборилаётган техника ва ускуналар, барча ишлаб чиқариш воситалари сифатини яхшилаш асосида агросаноат комплексининг моддий-техника базасини бундан буён ҳам бутун чоралар билан мустаҳкамлашни муҳим деб ҳисоблайди. Деҳқон хўжаликлари, ижара коллективлари, гражданларнинг шахсий ёрдамчи хўжаликлари ва боғ-полиз ширкатларининг механизация воситаларига бўлган эҳтиёжини қондириш мақсадида уларни ўзлаштириш ва ишлаб чиқариш йўлга қўйилсин.

Колхозлар, совхозлар ва бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарига ҳамда маҳсулотни қайта ишлаш соҳаларига қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва озиқ-овқат моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришнинг белгиланган суръатларини таъминлайдиган ҳажмда материал ва молиявий ресурслар ажратиш зарур. Ресурслардан фойдаланиш самарадорлигини оширишни кўзлаб, маҳсулотни қайта ишлашга, қишлоқни социал ривожлантиришга ва йўл қурилишига капитал маблағ сарфлашни анча кўпайтириб, инвестициялар структурасини ўзгартириш мақсадга мувофиқ деб топилсин.

6. КПСС Марказий Комитетининг Пленуми агросаноат комплексида бошқарувни тубдан қайта ташкил этиш, раҳбарликнинг буйруқбозлик-маъмурий методларига, юқоридан хўжалик фаолиятига аралашувга батамом барҳам бериш тўғрисида жойлардан билдирилаётган таклифларни қўллаб-қувватлайди. Асосий ишлаб чиқариш бўғинини бошқарув органлари қатъиян ихтиёрий асосда ишлаб чиқариш муносабатларини ва ўз-ўзини бошқарувни кенг демократиялашни ҳисобга олган ҳолда хўжалик юритишнинг хилма-хил формаларини ривожлантириш ва мулкчиликнинг турли формаларини мақбул тарзда қўшиб олиб бориш заруратидан келиб чиқадиган принциплар асосида тузилиши лозим. Районлар, областлар, ўлкалар ва автоном республикаларда меҳнат коллективлари сайлаб қўйган ва кооператив асосда ишлаб чиқаришга хизмат кўрсатишни таъминлаши лозим бўлган кенгашлар, иттифоқлар, уюшмалар ва бирлашмаларга эга бўлиш мақсадга мувофиқдир. Иттифоқдош республикаларда агросаноат комплексини бошқаришнинг маҳсулот ишлаб чиқаришни жадал ўстиришни таъминлаш, қишлоқ хўжалиги ва маҳсулотни қайта ишлаш саноати корхоналарини материал-техника билан таъминлаш учун зарур функцияларга эга бўлган органлари тузилсин.

Агросаноат ишлаб чиқаришининг вазифалари иттифоқдош республикаларга топширилиши муносабати билан иттифоқ даражасида агросаноат комплексини бошқарув системасини тубдан қайта қуриш — СССР Давлат агросаноат комитети тугатилиб, СССР ҳукуматининг доимий органи сифатида СССР Министрлар Советининг озиқ-овқат ва харид ишлари билан шуғулланувчи давлат комиссиясини ташкил этиш зарур деб ҳисоблансин.

7. 1989—1995 йилларда регионлар экономикасининг шаҳар ва қишлоқ, саноат ва қишлоқ хўжалиги қатъиян мувофиқлаштирилган асосда ўзаро боғлиқ ҳолда тараққий этадиган комплекс-ривожланишини назарда тутиб, қишлоқни социал қайта қуришнинг тармоқ программасини амалга ошириш мақсадга мувофиқ деб топилсин.

Уй-жой, йўл қурилиши, қишлоқни комплекс қуришга оид ишлар кучайтирилсин. Қишлоқдаги ҳар бир оилага алоҳида шинам квартира ёки уй-жойга эга бўлиш имконияти таъминлансин. Уй-жой фонди ва маданий-маиший муассасаларни зарур инженерлик коммуникациялари билан жиҳозлаш анча яхшилансин. Қишлоқ жойларида меҳнат сарфланадиган соҳани кенгайтириш учун ёрдамчи хўжаликлар ва ҳунармандчилик корхоналарини ривожлантиришдан кенг фойдаланилсин.

8. КПСС Марказий Комитетининг Пленуми мамлакат агросаноат комплексида фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга оид барча ишларни такомиллаштиришга коммунистлар, партия ташкилотлари, совет ва хўжалик органлари, тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик коллективларининг эътиборини жалб этишни зарур деб ҳисоблайди. Қишлоқ хўжалик ва озиқ-овқат маҳсулоти етиштиришни сифат жиҳатидан янги технология даражасига кўтариш таъминлансин.

Тегишли министрлик ва идораларнинг раҳбарларидан шу беш йилликнинг охиригача ишларнинг аҳволини анча яхшилаш, ўн учинчи беш йилликда эса озиқ-овқат индустрияси корхоналарини техника билан қайта жиҳозлаш ва замонавий ускуналар билан таъминлашни асосан тугаллаш талаб этилсин. Маҳсулотни қайта ишлайдиган ва сақлайдиган йирик корхоналар билан бир қаторда ўртача ва кам қувватли корхоналар ташкил этилсин ҳамда улар қишлоқ хўжалик хом ашёси манбаларига яқин жойлаштирилсин.

Деҳқончилик, мелиорация ва химиялашда фан ва илғор тажрибанинг энг янги ютуқлари, зона хусусиятларини ҳисобга олиш асосида тупроқ унумдорлигини ошириш, тупроқни эрозиядан ҳимоя қилиш таъминлансин.

Энг аввало озуқа базасини мустаҳкамлаш ва оқсил муаммосини ҳал этиш, селекция ва наслчилик ишини тубдан яхшилаш ҳисобига чорвачилик маҳсулоти етиштиришнинг интенсив методларини кенг ўзлаштириш чоралари кўрилсин.

Мамлакат эҳтиёжларини озиқ-овқат ва хом ашё билан таъминлашнинг конкрет вазифаларини ҳал этиш учун фундаментал ва амалий тадқиқотлар, агросаноат комплексининг бутун илмий таъминланиш даражаси оширилсин, илмий ишлаб чиқариш системалари, бирлашмалари ва комплекслари бутун чоралар билан ривожлантирилсин, экономика, биотехнология, қишлоқ хўжалик генетикаси, электронлаштириш, экология соҳасида тадқиқотлар ўтказиш жадаллаштирилсин ва илмий ишланмалар самарадорлиги оширилсин. Илмий муассасаларни хўжалик ҳисобига ўтказиш тугаллансин.

9. КПСС Марказий Комитетининг Пленуми замонавий аграр сиёсатни амалга ошириш, озиқ-овқат масаласини ҳал этиш — мамлакатда амалга оширилаётган қайта қуришнинг энг муҳим йўналиши эканлигини таъкидлайди. Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар, округ, район партия комитетлари ўзларининг ташкилотчилик ва сиёсий ишларини шундай ташкил этсинларки, мана шу биринчи галдаги вазифаларни рўёбга чиқаришга партиянинг барча кучлари, кенг меҳнаткашлар оммаси фаол киришсин.

Аграр соҳанинг меҳнат коллективларини техника билан қайта қуроллантириш ва социал жиҳатдан таъминланиш учун саноат ва интеллектуал потенциални янада тўлароқ ҳаракатга келтириш муҳимдир.

Агросаноат комплекси корхоналарининг бошланғич партия ташкилотлари ишлаб чиқариш соҳасини демократиялашга, асосий ишлаб чиқариш бўғинларининг хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи пул билан таъминлаш ва ўз-ўзини бошқариш принципларига фаол ўтишига кўмаклашишлари шарт. Бунда қишлоқ район партия комитетларининг роли каттадир. Улар учун энг муҳими — буйруқбозлик усулига қатъиян барҳам бериш, сиёсий раҳбарлик методларини тўла даражада эгаллаш, одамларга яқинроқ бўлиш, хўжалик юритишнинг янги шароитларида ўз имкониятларини намоён этишда уларга ёрдам беришдан иборат.

Мамлакат агросаноат комплексининг кадрларида, раҳбарлар ва мутахассисларда ҳозирги шароитда партиянинг аграр сиёсатини самарали рўёбга чиқариш учун зарур бўлган янгича тафаккурни шакллантиришга партия, совет ва хўжалик органлари доимий эътибор бериб, ғамхўрлик қилишлари лозим. Кадрлар сайлаб қўйилишига таяниб, уларнинг состави барқарор бўлишига ва масъулияти оширилишига эришилсин, ижарачилар, кооператорлар — совет деҳқонларининг янги авлоди ўқитилиши ва қайта тайёрланиши йўлга қўйилсин. Бутун мамлакат манфаатларини кўзлаб қишлоққа кўчиб боришга ва унинг вазифаларини ҳал этишга тайёр турган шаҳар аҳолисининг муддаоси рағбатлантирилсин. Улар учун зарур моддий-маиший шарт-шароит яратилсин.

Пленум аграр сиёсатни амалга оширишда халқ депутатлари Советларининг роли ошиб бориши зарур, деб ҳисоблайди. Халқ депутатлари Советлари сиёсий ислоҳот давомида реал ҳокимиятга эга бўлар эканлар янгича ишлашлари ўз ҳуқуқ доирасига кирувчи барча масалалар, яъни аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш масалаларини мустақил ҳал этишлари зарур. Қишлоқларнинг социал инфраструктурасини ривожлантиришга, ободонлаштиришга ва маданиятини оширишга, қулай меҳнат ва турмуш шароитини яратишга, табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини изчил амалга оширишга алоҳида эътибор берилсин.

Касаба союзлари, комсомол ва мамлакатнинг барча жамоат ташкилотлари агросаноат комплексини ривожлантиришнинг долзарб вазифаларини бажаришда фаол роль ўйнашлари лозим.

10. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг КПССнинг ҳозирги шароитдаги аграр сиёсатини амалга оширишга қаратилган агросаноат ишлаб чиқариши самарадорлигини юксалтириш асосида иқтисодий муносабатларни тубдан қайта қуриш, қишлоқни социал ўзгартириш, ижарани ривожлантириш мамлакат аҳолисини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилаш ҳақида СССР Министрлар Советининг қарорларини қабул қилиш зарурлиги тўғрисидаги таклифи маъқуллансин.

* * *

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми коммунистларни барча меҳнат коллективларини партия аграр сиёсатини амалга оширишга фаол киришишга даъват этади. Қишлоқда янги иқтисодий муносабатларни қарор топтириш, социал турмуш шароитларини тубдан ўзгартириш, экономиканинг ана шу ҳаётий муҳим соҳасида фан-техника тараққиёти ютуқларини кенг кўламда ўзлаштириш, демократияни ва халқнинг ўз-ўзини бошқарувини ривожлантириш қисқа муддатларда агросаноат комплексини тараққиётнинг сифат жиҳатидан янги босқичига олиб чиқишга кўмаклашади.

М. С. Горбачев А. А. Вилояти билан суҳбатлашди

М. С. Горбачев 31 март куни Кремлда Эрон Ислом Республикаси ташқи ишлар министри Али Акбар Вилоятини қабул қилди.

М. С. Горбачев суҳбатни бошлаб, Совет Иттифоқи билан Эрон ўртасидаги муносабатларнинг ўзгариш суръати яхши қўшничилик руҳида ривожланиб борганини айтди ва бунда иккала мамлакат раҳбарларининг сиёсий иродаси ҳамда ўзи билан имом Р. М. Ҳумайни ўртасидаги ёзишмаларнинг ролини таъкидлаб ўтди. Бундан буён ҳам сиёсий мулоқотга, иқтисодий, маданий алоқаларни ва бошқа соҳалардаги алоқаларни кенгайтиришга тайёр эканлигини билдирди. Эрон биз учун кўнгилдагидек шерикдир, деди М. С. Горбачев.

Совет — Эрон алоқаларининг яхшиланиши халқаро аҳамиятга ҳам эга. М. С. Горбачев Афғонистон, Яқин Шарқ муаммолари, Эрон — Ироқ можаросини бартараф этиш, жаҳондаги вазиятнинг бир қанча умумий масалалари юзасидан Совет Иттифоқининг позициясини Совет — Эрон муносабатлари билан боғлиқ ҳолда баён қилиб берди.

А. А. Вилояти М. С. Горбачевни Эрон Ислом Республикаси президенти С. А. Хаменеининг жавоб мактуби билан таништирди. М. С. Горбачев мактуб руҳини табриклади ва унда билдирилган мулоҳазаларнинг муҳимлигига эътиборни қаратди. Бу мулоҳазалар муфассал ўрганиб чиқилади. Мактубнинг мазмуни иккала давлат манфаатларига дахлдор катта муаммолар юзасидан ҳамжиҳатлик ва тотувлик зонаси кенгайтирилганидан далолат беради.

Суҳбатдошлар Эрон парламентининг раиси А. А. Хошеми-Рафсанжонининг ёзда СССРга қиладиган визитининг аҳамиятига берилган баҳога қўшилдилар. Бу визит Совет — Эрон муносабатларини янада юксакроқ даражада ривожлантириш учун имконият очади.

М. С. Горбачев имом Р. М. Ҳумайни билан президент С. А. Хаменеига салом топширишни, Эрон халқига революция ғояларини амалга оширишни тилаб билдирилган яхши истакларни етказишни илтимос қилди.

Суҳбат бошланиши олдидан. (ТАСС — ЎзТАГ телефотоси).

Учрашувда Э. А. Шеварднадзе, Эрон Ислом Республикаси ташқи ишлар министрининг ўринбосари М. Воэзи ҳамда М. Х. Лавасони: элчилар В. В. Гудев билан Н. Хайрони-Нобари ҳозир бўлдилар.

(ТАСС).

КУБА ДАВЛАТ КЕНГАШИДА

СОВЕТ ЖУРНАЛИСТЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ

ГАВАНА, 31 март. (ТАСС). Куба Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, республика Давлат Кенгаши ва Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Карлос Рафаэль Родригес Совет Иттифоқи халқаро майдонда ўтказаётган сиёсатнинг рўйиростлиги, демократизми ва инсонпарварлик характерини таъкидлади. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачевнинг ана шу мамлакатга расмий дўстона визити арафасида у бу ерда ишлаётган совет журналистлари билан учрашди.

Куба раҳбариятининг намояндаси Куба халқи ўз юртида ўртоқ Горбачевни катта шоду хуррамлик билан кутиб олади; деди. М. С. Горбачевнинг бу ташрифи Куба халқи билан бирдамлигини, Куба революциясини қувватлашини, мамлакат раҳбариятига, шахсан Фидель Кастрога иззат-ҳурматини намойиш этади ва шундай қилиб, халқларимиз ўртасидаги бузилмас алоқалар ва бирликни тасдиқлайди.

К. Р. Родригес жаҳонда содир бўлаётган кўп томонлама интеграция жараёнларида ўз мамлакатининг иштироки ҳақида гапирар экан, Кубанинг СССР, социалистик мамлакатлар билан муносабатлари ҳамда Лотин Америкаси мамлакатлари билан алоқаларида сира зиддият йўқ, деб таъкидлади. Бу битта жараённинг икки элементидир. Биз географик олисликка қарамай сиёсий жиҳатдан социалистик мамлакатлар билан боғлангандмиз. Тараққиётнинг ўз комплекс программаси бор, мазкур программа Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши орқали конкретлашади. Ана шу ҳамкорлик программасига Куба ҳам узвий равишда киради. Биз социалистик ҳамдўстликнинг, бу ҳамдўстлик экономикаси барча тармоқларининг ажралмас қисмимиз, деб таъкидлади у. Биз интеграциянинг ана шу жараёнида қатнашмоқдамиз, лекин бундан биз Лотин Америкасидаги алоқалардан воз кечишимиз керак, деган маъно келиб чиқмайди, Куба социалистик мамлакатлар ва Лотин Америкаси мамлакатлари ўртасидаги интеграциянинг боғловчи бўғини бўлиши мумкин.

Иқтисодий соҳадаги Совет—Куба ҳамкорлиги даражасига юксак баҳо берилди. Куба қолоқ аграр мамлакатдан замонавий қишлоқ хўжалиги ва ривожланаётган саноати бўлган давлатга айланди. СССР билан ҳамкорликка таяниб, биз саноатни ривожлантириб бормоқдамиз.

Биз СССРдаги қайта қуриш жараёнларининг боришини диққат-эътибор билан кузатиб турибмиз, деди К. Рафаэль Родригес. Бу куч-ғайратлар муваффақият билан якунланишидан умидвормиз.

Учрашув пировардида М. С. Горбачевнинг Кубага бўлажак сафари СССР Куба ўртасидаги бузилмас дўстлик ва ҳамкорлик муносабатларининг ўзгармас характерини яна бир карра тасдиқлайди, деб қатъий ишонч изҳор этилди.

МАРТ ПЛЕНУМИ БЕЛГИЛАБ БЕРГАН ЙЎЛДАН

АГРОСАНОАТ КОМПЛЕКСИНИ ЖАДАЛ РИВОЖЛАНТИРИШ, ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИНИ ҲАЛ ҚИЛИШ САРИ

Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси **М. Исматов** пахта харид нархини тезда қайта кўриб чиқиш зарурлиги тўғрисидаги масалани кескин қилиб қўйди.

— Чунки, ҳозирнинг ўзидаёқ техника, ўғит, бошқа моддий-техника ресурсларининг нархи икки-уч баравар ошди, — деди у. — Пахта нархини белгилашда бу ҳисобга олиниши лозим. Пахта нархини икки баравар ошириш керак.

Бу экин майдонларини кўпайтирмасдан, экинзорлар имкониятидан иложи борича кўпроқ фойдаланиш учун рағбатлантирувчи омил бўлади. Чунки, кўпинча ҳар гектар ердан атиги 12—13 центнер пахта олмоқдамиз.

Ҳозир хўжаликларда ишнинг илғор усуллари: ижара, коллектив пудрати, хўжалик ҳисоби муносабатларининг бошқа усуллари жорий этилмоқда. Бу усуллар тобора кўп қўлланилмоқда. Аммо хўжалик ҳисоби қишлоқда янгилик эмас ва нархлар қайта кўриб чиқилмаса, ҳеч қандай хўжалик ҳисоби натижа бермайди. Масалан, бир килограмм баргак бозорда 8 сўм туради. Биздан эса 24 тийиндан қабул қилишади. Бу нархни таққослашнинг ўзи кулгили, бундай «рағбатлантириш»дан қандайдир самара кутишнинг ўзи кулгилидир. Одамларни моддий жиҳатдан қизиқтириш зарур. Ана ўшанда дўконларимизда нима учун мевалар йўқ, деган савол бўлмайди.

Ана шу масалалар тўғри ҳал этилса, мевалар ҳам, сабзавотлар ҳам, бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари ҳам етарли бўлишига ишончим комил.

Ёки бошқа бир мисолни олайлик: колхозларга холодильниклар, омборхоналар қуришни буюришади. Хўш, қайси маблағларга қурамиз? Пул ҳам, қурилиш материаллари ҳам йўқ, кўп хўжаликларнинг катта қарзлари бор. Бу ҳам пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид нархининг пастлиги оқибатидир. Холодильниклар ва омборхоналарни шаҳарда қуриш керак. Шаҳарликларнинг ўзлари маҳсулотларни сақлашдан манфаатдор бўлишлари лозим.

Москва районидаги «Правда» колхозининг бригадири **Ф. Иброҳимов** ўзи бошқараётган коллективнинг ўтган йилдаги баъзи иш якунлари ҳақида гапирди. Бригада ҳар гектар ердан 36 центнер пахта, 83 центнер маккажўхори дони олди, 37 тонна сабзавот ва полиз маҳсулотлари етиштирди. Бунинг натижасида 11 минг сўм фойда олинди.

Коллективнинг ўз ёрдамчи хўжалиги ҳам бор. Бу йил бригада 301 гектар ҳайдаладиган ерни ижарага олди. Деҳқон ерга хўжайин бўлган ҳозирги вақтда у ёки бу экинни экишни унинг ўзи режалаштириши мумкин. Жумладан, бундан кейин ҳам эртанги сабзавот етиштиришга қарор қилинди. Уч гектар майдонда шафтолизор бунёд этишди. Бригада ерларида яшовчи меҳнатга лаёқатли барча аҳоли ишга жалб қилинди.

Бу ташаббус районда ва Андижон областида қўллаб-қувватланди. Регионда аҳоли зич жойлашганлиги сабабли озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш муаммоси айниқса ўткир бўлиб турибди. Пахта якка ҳокимлиги хўжаликларни заифлаштирди, ерларнинг мелиоратив ҳолатини ёмонлаштирди. Чорвачилик норентабел бўлиб қолди. Боғлар ва узумзорлар ўрнини пахта эгаллади. Областда витамин маҳсулоти истеъмол қилиш Умумиттифоқ кўрсаткичидан икки баравар камдир.

Бундай аҳволдан чиқиб олишнинг асосий йўли — алмашлаб экишдан фойдаланишдир. Турғунлик йилларида ҳам алмашлаб экиш ҳақида кўп гапирилганлиги сир эмас, лекин қарорлар қоғозда қолиб кетаверган эди. Бу муаммо билан чинакамига шуғулланиш учун пахта экиладиган майдонларни 60 процентга қадар камайтириш зарур. Бусиз ерлар ҳосилдорлигини кўтариш, аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилаш мумкин эмас. Пахтадан бўшатиб олинадиган ерларда картошка, сабзавот экиш, боғ-роғлар яратиш лозим.

Андижон областида пахтани парвариш қилишда агротехника қоидалари бузилаётганлиги кузатилмоқда. Ҳосил кечроқ етиладиган бўлди. Ер ости сувларининг таъсирида боғлар қуриб қолмоқда. Шу сабабли мелиора-

(Давоми. Боши газетанинг ўтган сонида).

ция ишларига капитал маблағ сарфлаш кўпайтирилаётганини қўллаб-қувватлаймиз, деди нотиқ.

Пахтанинг катта қисми республикадан ташқарида қайта ишланади. Хўш, бизнинг ишга лаёқатли аҳолини нима билан банд қилиш керак? Айни вақтда хорижий пахта бозорига мустақил чиқишга рухсат бериш вақти келди. Бу валюта ишлаб топиш ва кичик-кичик қайта ишловчи корхоналар барпо этиш учун ускуналар сотиб олишга имкон берган бўлур эди.

Областимизда ўн минг гектар адир ва шағал тупроқли ер бор. Бу ерларда пахта етиштириш мақсадга мувофиқ эмас, лекин ана шу майдонларда пахта экилаётгани етмагандек, ҳосилдор майдонлардагидек юқори ҳосил олиш белгилаб қўйилган. Шу сабабли хўжаликлар пахта майдонларини камайтириш эмас, кенгайтиришга мажбур бўлмоқдалар.

Шаҳрисабздаги Энгельс номли колхоз раиси **К. Ҳақбердиев** қишлоқ хўжалигида қирқ йилдан кўпроқ ишлади. 30 йилга яқин хўжалик раҳбари бўлди. У ўзининг бой тажрибасига асосланиб, республика қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришга халақит бераётган муаммолар ҳақида гапирди. Пахта якка ҳокимлиги ана шу муаммоларнинг энг асосийсидир. Пахта ернинг тинкасини қуритган, ўсимликлар касалга чалинмоқда. Олимлар деҳқонларга ҳозирча бирорта самарали тавсия беришганича йўқ. Бу айниқса, ерлар унумдорлигини қайта тиклаш муаммоларига боғлиқдир.

Қашқадарё областида қўриқ ерларни ўзлаштириш ўйланмай амалга оширилганлиги ва комплекс равишда олиб борилмаганлиги маълум. Бу 60 минг гектар майдоннинг мелиоратив ҳолатини ёмонлаштирди. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, бу ерларни асл ҳолига қайтариш ҳар гектар ердан қўшимча равишда 8—10 центнердан хом ашё олишга имкон берган бўлур эди.

Партиямизнинг аграр сиёсати қишлоқ аҳолиси турмушини яхшилашга қаратилган. Бу борада кўпгина программалар қабул қилинган. Уларнинг энг муҳими уй-жой қурилишидир. Бу вазифа хўжалигимизда қандай ҳал этилмоқда? Яқинда 36 та уй-жой фойдаланишга топширилди, 56 квартирали уй қурилиши давом эттирилмоқда. Колхоз қурилишга ҳар йили уч миллион сўмдан кўпроқ пул сарфламоқда.

— Лекин бу бизни қониқтирмаяпти, — деди раис. — Бинобарин фақат ўтган йилнинг ўзида биз ўн миллион сўм фойда олдик. Шундай қилиб, пулимиз бор. Хўш нима етишмайди? Қурилиш материаллари ва агросаноат ташкилотларининг ишлаб чиқариш қувватлари етишмаяпти. Шу сабабли биз хўжалик усулига ўтиб, корхоналар билан, жумладан қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи корхоналар билан бевосита алоқалар ўрнатишга мажбурмиз. Чунончи, ҳар қандай таъминот ташкилотларини четлаб ўтиб, Сибирдан ёғоч-тахта оляпмиз. Лекин бу билан ҳозирги аҳволдан чиқиб бўлмайди. Якка тартибда уй-жой қурилишига берилаётган ссудалар кескин камайтирилганлиги ҳам ишга зарар келтирмоқда.

— Ўзбекистонда боғдорчилик ва узумчиликни ривожлантириш учун ноёб имкониятлар бўла туриб, улардан жуда ёмон фойдаланяпмиз, — деди Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори **М. Мирзаев**. — Бу соҳаларга етарли даражада эътибор берилмаяпти. Натижада кўп хўжаликларда ҳосилдорлик ва маҳсулот сифати пастлигича қолмоқда. Бугунги кунда республикамизда гектар бошидан атиги 15—30 центнердан мева ва узум олаётган 170 тадан ортиқ хўжалик бор. Шунинг учун ҳам рентабеллик жуда паст бўляпти. Барча ишларимиз тубдан қайта қурилаётган шароитда бу билан муроса қилиб бўладими?

Мўл ҳосил етиштириш тажрибасини соҳибкорлар авлоддан-авлодга ўтказиб келдилар. Ҳозир эса республиканинг кўпгина боғлари ва узумзорларида чала ҳайдалган ерлар 16—30 фоизни ташкил этади, ернинг мелиоратив ҳолати бузилган ерларда эса бундай майдонлар 60 процентгача етади. Бу боғлар ва узумзорлардаги 40—50 минг гектар ер амалда бўш ётганлигини билдиради. Улардан оқилона фойдаланиш натижасида қўшимча равишда 250—300 минг тонна мева ва узум ҳосили олинган бўлур эди.

120 минг гектар майдондаги узумзорларнинг учдан бир қисмида сим бағазлар йўқ. Демак ҳосил нобуд бўлмоқда, касаллик кўпаймоқда, бу экинларни парваришлаш технологиясига риоя этилмаяпти.

Олимлар тармоқни кўтариш учун кўп иш қилмоқдалар. Тавсиялар ишлаб чиқилди, уларни қўлланиш ишлаб чиқаришни жадаллаштиришга, ҳосилни кўпайтиришга кўмаклашади. Бироқ, республика аграр олимлари деҳқонлар олдида ҳали ҳам катта қарздор бўлиб қолмоқдалар. Мева ва узумнинг янги серҳосил навларини яратиш борасидаги ишларни кучайтириш зарур.

Нотиқ боғдорчилик ва узумчилик учун кадрлар етиштириш тўғрисидаги масалага алоҳида эътибор берди. Турғунлик йилларида кўплаб ажойиб боғлар ва узумзорлар эгасиз қолди. Иш ҳақининг камлиги кўплаб тажрибали мутахассислар ҳамда амалиётчиларнинг бу соҳадан кетиб қолишларига сабаб бўлди. Ҳозир тармоқда малакали ходимлар жиддий етишмаётганлиги сезилмоқда. Бундан чиқишнинг йўли, ижара пудратини кенг қўлланишдир. Ана шундагина боғларимиз яна ўзининг ҳақиқий хўжайинига эга бўлади.

«Каттақўрғон» саноат комплексининг директори **Р. Агабабаян** қора молларни бўрдоқига боқиш комплексларини ривожлантириш муаммоларига тўхталди.

— Комплексимиз 1982 йилда тўла хўжалик ҳисобига, ўзини ўзи пул билан таъминлашга ва меҳнатни ташкил этишнинг пудрат усулига ўтган эди, — деди у. — Лекин олдимизда ҳали ҳам жуда кўп муаммолар турибди. Энг муҳими, ҳар бир чорвачилик корхонасида ўзимизнинг озуқа базамизни вужудга келтириш юзасидан қатъий чора-тадбирларни амалга оширадиган вақт келди. Озуқа экинлари майдонлари қора моллар сонига қатъий равишда мос келиши лозим.

Молларнинг топшириладиган ўртача вазнини оширишда катта имкониятлар яшириниб ётибди. Вазни 500 килограммдан кам бўлган новвосларни топшириш — нормал ҳолат эмас. Маҳсулот етказиб берувчи хўжаликларнинг фермалардаги аҳволи ҳам унчалик яхши эмас. Комплексга келтирилаётган бузоқлар ўсмай қолган ва семирмаган. Бу эса бузоқларни парваришлаш чоғида унинг вазнига вазн қўшилиши суръатларини тўхтатиб қўймоқда.

Ниҳоят комплексларни бўрдоқига боқиладиган моллар билан юз фоиз таъминлайдиган вақт келди. Самарқанд областида бу ишга қўл уришди. Лекин шунга қарамай комплексларда ўн мингга яқин қора молга мўлжалланган жой бўш ётибди. Республикамизда бундай бўш жойлар қанчадан-қанча экан? Бу ишлаб чиқариш фондларини тўғридан-тўғри совуриш демакдир. Озуқа экиладиган майдонларни вужудга келтириш, хўжаликлардан етилган бузоқларни келтириш муаммолари ҳам бор.

Нотиқ оғир шароитга тушиб қолган тармоқ — қоракўлчиликни ривожлантириш масалаларига тўхталди. Ҳозир бу аҳвол секин-аста тузатилмоқда, лекин тармоқ рентабелли бўлиши учун ҳали кўп иш қилиш керак. Яйловлар ҳолатини яхшилаш ва уларни сув билан таъминлаш, озуқа етиштириладиган далаларни вужудга келтириш селекция-наслчилик ишлари даражасини кўтариш билан қаттиқ шуғулланиш зарур. Қоракўлчилик республикамизда гўшт танқислигини маълум даражада қондириши мумкин. Бунинг учун подадаги она қўйлар сонини 70 фоизга етказиш, уларни жадал суръатларда боқишни ташкил этиш, рағбатлантирувчи харид нархлари белгилаш керак бўлади.

Афсуски, баъзи масъулиятли шахслар пахта якка ҳокимлиги, мелиорация, химикатлардан фойдаланиш каби муаммолар хусусида етарли далилларсиз қатъий фикр билдирмоқдалар. Бемаъни гапларни очиқдан-очиқ айтмоқдалар: пахта етиштиришни 2 миллион тонна камайтириш, сув омборларидаги сувларни оқизиб юбориш, каналларга бетон қопланишини тўхтатиш ва бошқа кўплаб нарсаларни айтишмоқда. Бундай таклифларни амалга ошириш республикани иқтисодий ҳалокатга олиб келишини тушунмаяптилар. Мен қирқ йилдан бери қишлоқ хўжалигида ишлайман.

— Бугун аниқ-равшан муаммолар ҳақида, эртанги ишимизнинг аниқ режалари ҳақида гаплашишимиз керак, — деб мурожаат қилди йиғилганларга Бухоро районидаги У. Юсупов номли колхоз механизатори **Ю. Сафаров**. — Халқни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш борасида кўпгина масалалар йиғилиб қолди. Бу масалаларни хўжалик юритишнинг иқтисодий усулларидан фойдаланиб, ижодий ҳал этиш керак. Агар деҳқон илгари буйруқ билан иш кўрган бўлса, эндиликда пудрат, ижара усули янги уфқлар очди.

Кейинги йилларда биз фақат пахта етиштиришни кўпайтириш учунгина курашган эдик. Пахта экиш учун 80 процентдан кўпроқ ер ажратилган эди. Сабзавотчилик, чорвачилик, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг бошқа соҳалари четда қолиб кетди. Ҳайдаладиган ерларнинг ҳосилдорлиги камайди.

Шу муаммоларни кўпини бартараф этиш учун ерларни мелиорация қилиш хариталари зарур. Пахта плани камайтирилганлиги туфайли алмашлаб экишни жорий этишнинг реал имкониятлари пайдо бўлди. Лекин бу ҳали етарли даражада эмас.

Пахта нархи энг муҳим муаммолардан биридир. Нархлар зоналарга қараб белгиланганлиги маълум. Бир тонна пахтанинг нархи биринчи ва тўртинчи зона орасида 100 сўмгача фарқ қилади. Бухоро области хўжаликларининг 70 фоизида пахтага учинчи ва тўртинчи зона нархлари белгиланган. Ахир бу ерда хом ашё етказиш жуда мураккаб, бу ҳаммаға маълум. Ҳеч бўлмаса биринчи зона нархини қўйиш керак. Сабзавот ва меваларга келганда эса, уларни етиштиришни рағбатлантириш, бу ерда ҳам харид нархларини қайта кўриб чиқиш зарур.

Деҳқонлар пахтанинг саноат навларини давлатга сотишни планлаштиришдан ҳам қониқмаяптилар. Пахта заводлари кўпинча илмий жиҳатдан асосланмай туриб, пахтанинг турли навларига шартномалар тузишади, навлар бўйича пахта топшириш нормаларини белгилашади. Оқибатда хўжаликлар ва пудратчилар зарар кўрмоқда. Шартномаларни тузишда олимлар ҳам қатнашиши керак.

Юқори ҳосилли навларни, тола кўп чиқадиган ва сифати яхши бўлган навларни ишлаб чиқаришга жорий этиш зарур. Ҳозир биз юқори ҳосилли, касалликларга чидамли ва саноат учун мақбул «Бухоро-6» навини экяпмиз. Лекин бу нав ҳалигача районлаштирилмаган.

Қайта ишлаш корхоналарига ҳам кўпроқ эътибор бериш керак. Бизнинг шароитда мева ва сабзавотларнинг 30 фоизга яқини исроф бўлмоқда. Бевосита хўжаликларда чоғроқ қайта ишловчи цехлар ва заводлар қуриш зарур. Яқин икки йилда ижара ва оила пудрати туфайли аҳолини мева, сабзавот, полиз экинлари билан таъминлаш муаммосини ҳал этишимизга ишонаман. Аҳолини гўшт билан таъминлаш муаммосини эса озуқа йўқлиги сабабли бартараф эта олмаймиз. Ем-хашак ва озуқа хўжаликларда ҳам, чорва моллари боқаётган аҳолида ҳам муттасил етишмайди. Областимизда иккита ёғ-экстракция заводи бор. Бу заводлар 60 минг тоннадан кўпроқ шелюха ва деярли 130 минг тонна тахта кунжара ишлаб чиқаради. Улардан атиги 23 фоиз шелюха ва уч фоиз кунжара областимизда қолади. Бизга ҳатто пландан ташқари ишлаб чиқарилган маҳсулотни ҳам қолдиришмади. Келинглар, энди сўздан ишга ўтайлик ва областда тайёрланган барча ем-хашакдан шу ернинг ўзида фойдаланилиши керак деб, белгилаб қўяйлик.

— Ўтган йили катта муваффақиятга эришдик, — деди ўз нутқида Янгиариқ районидаги Киров номли колхоз механизатори **Б. Собиров**. — 95 гектар ернинг ҳар гектаридан 40 центнер хом ашё олинди. Бу пландагидан 8,9 центнер кўп демакдир. Менинг ўзим машинада 298 тонна пахта тердим, мажбуриятимни 149 фоиз бажардим.

Лекин бугун ҳал этилмаган муаммолар ва фойдаланилмаган резервлар ҳақида гапириш керак. Амударё этакларида деҳқончилик билан шуғулланиш тобора мушкуллашиб бораётганлиги маълум. Келаётган сувнинг сифати паст ва у билан ерни ювиш мушкул. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети регионимиздаги экология ҳолатини яхшилаш тўғрисида яхши қарор қабул қилдилар. Лекин ҳозирча назорат этувчи ташкилотлар: табиатни муҳофаза қилиш давлат комитети, прокуратура, санитария-эпидемия станцияларининг ишини ҳис қилмаяпмиз.

Фан ва техниканинг сўнгги ютуқларини жорий этмай туриб, пахтачиликни янада ривожлантириш мумкин эмас. Пахта териш машиналари моторлари қувватини ошириш, уларни алмаштириладиган шпинделлар билан жиҳозлаш зарур. Тракторлар ва бошқа машиналар деҳқончилик қилинадиган у ёки бу зонага мослаштирилган бўлиши лозим. Умуман биз олаётган техниканинг сифати ҳамон пастлигича қолмоқда.

Вақт биздан хўжаликни оқилона юритишни талаб қилмоқда. Чунончи, фақат бизнинг районимизда ёнилғи фондининг катта қисми сув насосларига сарфланади. Электрлаштириш уч минг тоннадан ортиқ ёқилғини тежашга имкон берган бўлур эди.

Кейинги пайтларда матбуотда турли норасмий ташкилотлар ҳақида кўп гапиришмоқда. Улар билан тарбиявий ишларни кучайтириш керак, деб ўйлайман.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг секретари шоир **А. Орипов** сўзга чиқади:

— Бу галги қурултой баҳор бошланиши билан, биз наврўзни қайта нишонлай бошлаган пайтда ўтмоқда. Қадим замонларда одамлар мана шу айём кунлари бир-бирларига фақат омад ва эзгу-истаклар тилаганлар. Мен Ўзбекистон ёзувчилари номидан деҳқонларга энг яхши тилаклар изҳор қиламан.

Бизда кўпгина муаммолар тўпланиб қолган. Улар пахтачилик масалалари ва она тили масалалари, экология, болалар ва хотин-қизларнинг аҳволи масалаларидир. Бу борада халқдан ўғирланган ва жиноятчилардан тортиб олинган миллионлаб сўм маблағни республикага қайтариш адолатли бўлишини айтиш ўринлидир.

Ёшим ва тажрибам жиҳатидан ҳам менинг насиҳат қилишим ноўрин бўлур эди. Аммо бир масалани сизларнинг олдингизга қўймоқчиман, тўғрироғи, сизлар билан маслаҳатлашмоқчиман. Афтидан, биз пахта монокультураси, нарх белгилаш муаммоларини ҳал этамиз — вақти келиб, буларнинг ҳаммаси ўз жойига тушади. Устозимиз Ғафур Ғулом яхши сўз нондек азиз деб ёзган эди. Ҳозир деҳқонларимиз ана шундай сўзга муҳтож эканликларини сезаётган бўлсангиз керак.

Мен залда ўтирган раҳбарларга мурожаат қилиб, сизлар одамларга нисбатан дилкаш бўлинг, уларга самимий сўзлар билан ёрдам беринг, демоқчиман. Катта турмушдан ўзларини четга олмасликлари учун ёшларга, ўзини ўзи ёқиб юбориш ҳоллари бўлмаслиги учун аёлларимизга ва келинларимизга нисбатан айниқса эътиборли бўлайлик.

Аждодларимиз ўлимдан ташқари ҳамма нарсанинг даъвоси бор дейишган. Раҳбарларимиз мураккаб шароитда умумий куч-ғайрат билан йиллар давомида тўпланиб қолган муаммоларни ҳал этишга интилаётган бир пайтда, биз, адиблар баланд-парвоз сўзлар ўрнига, гуруҳбозликка ва ғаразгўйликка чек қўйиб, халқимизга амалий ёрдам берайлик. Биз ҳам халқимиз равнақига ўз ҳиссамизни қўшишимиз лозим. Биз қайта қуришнинг буюк кучига ишонамиз.

А. Орипов нутқининг охирида ўз шеърини ўқиб берди.

— Бизнинг районимизда ишнинг янги иқтисодий усуллари кенг жорий этилмоқда, — деди Фарғона область Киров район партия комитетининг биринчи секретари **Н. Раҳимов**. — Бу йил жами экин майдонининг 90 проценти ижарага берилди. Аммо ҳал қилиниши лозим бўлган кўпгина муаммолар ҳам бор. Пахта монокультураси туфайли экология вазияти чигаллашди, тупроқ структураси бузилди. Матбуотда ҳар йили тўрт миллион тоннадан пахта етиштириш керак, деган фикрлар билдирилмоқда. Бўшаган майдонларга нима экиш керак? Озуқабоп экинлар катта даромад бермайди. Агар сабзавот етиштириладиган бўлса, уни сақлайдиган ва қайта ишлайдиган жой йўқ. Бунда обдон ўйлаб кўриш зарур.

Бизнинг шароитимизда аҳолини иш билан таъминлаш муаммоси ўткирлигича қолмоқда. Партия, совет ва хўжалик органлари ички резервларни қидирмоқдалар. Саноат корхоналарининг филиаллари, янги қурилиш ташкилотлари барпо этилмоқда. Пахта заводларини реконструкция қилиш кўпроқ тола олиш имконини беради. Икки консерва цехини қуриш учун ҳужжатлар ишлаб чиқилган, ана шу цехларнинг ҳар бири йилига уч миллион шартли банка маҳсулот ишлаб чиқаришга мўлжалланган. Қурувчилардан иборат бригадалар ва кооперативлар тузилмоқда. Ғишт заводлари кўпайиб бораётганлиги яқин йиллар ичида шу бинокорлик материалига бўлган талаб-эҳтиёжни қондириш имконини беради. Лекин биз тегишли министрликлар ва идораларнинг ёрдамини ҳам кутяпмиз.

Ҳозирги шароитда фан-техника тараққиётининг роли ортиб бормоқда. Қишлоқ хўжалигида ишлатилаётган машина ва механизмларнинг асосий қисми маънавий жиҳатдан эскириб қолган, уларни янгилаш учун эса кўп маблағ зарур. Маблағларни чет элга маҳсулот сотишдан олинаётган валюта билан тўлдириш, унга техника ва асбоб-ускуналар сотиб олиш мумкин. Аммо ҳозир колхоз ва совхозлар ўз маҳсулотини сотишдан ҳатто жуда оз миқдорда ҳам валюта тушумларига эга эмас.

Ем-хашак ҳам муаммо бўлиб турибди. Пландан ташқари пахта ҳосилини қайта ишлашдан олинадиган чиқитлар — шелюха, кунжарани хўжаликларнинг ўзида қолдирса бўлмайдими? Биз ана шу маҳсулот турларини иттифоқдош республикаларга — бундай маҳсулотлар етарли бўлган жойларга юборяпмиз.

Уруғчилик муҳим муаммолигича қолмоқда. Социал соҳада ҳам ҳал этилмаган масалалар оз эмас. Томчилатиб суғоришдек илғор усулдан фойдаланиладиган янги совхозлар қурилиши пайсалга солинмоқда. Лекин бизнинг таклифларимиз давлат агросаноат комитетида қолиб кетмоқда.

— Бундан эллик беш йил муқаддам худди шундай қурултойда Акмал Икромов нутқ сўзлаган эди, — деб сўз бошлади «Совет Ўзбекистони» газетасининг муҳаррири **Ў. Усмонов**. — Унинг ўша нутқи бирорта ҳам тўпламга киритилмаган, биз уни газеталар тахламидан топдик. Шу нарса аён бўлдики, у ўша пайтда тилга олган муаммолар бугунги кунда ҳам долзарбдир.

Масалан, у саллани олиб ташлашга деҳқонларни мажбур қилган раҳбар тўғрисида гапирган эди. Нима учун? Яқингинада биз ҳам худди шундай бепарволик билан наврўзга ҳужум қилдик, уни диний байрам деб эълон қилдик. Ваҳолонки, мана шу барча анъаналар ва урф-одатлар замирида инсон турибди.

Ҳар қандай ишни аввало пухта ўйлаш, шундан кейингина ҳал этиш керак. Пахта етиштириш ҳажми тўғрисидаги саволга бир киши беш миллион тонна, иккинчиси уч миллион тонна, учинчиси тўрт миллион тонна пахта бериш керак, деб жавоб қайтаради... Нега шундай? Биз ҳар бир кишининг ўз фикрини батафсил асослаб беришига имконият яратишимиз лозим.

Агар бошқа экинлар ҳосилини етиштиришни кўпайтирадиган бўлсак, биз пахтачилик учун мўлжалланган техникани нима қилишимиз ва боғдорчилик, сабзавотчилик учун машиналарни қаердан олишимиз тўғрисида ўйлаб кўришимиз керак. Чунки ҳозирча бундай машиналар етишмайди.

Бу ерда журналистлар шанига кўпгина танқидий мулоҳазалар айтилди. Эҳтимол, ана шу фикрларнинг кўпчилигига қўшилиш керак. Бироқ ҳар ким ўз иши билан шуғулланиши даркор деган сўзга тузатиш киритишни истайман. Менимча, мана шу сўзлар замирида баъзилар журналистларнинг танқидидан ўзларини четга олиш истагини яширмоқдалар. Бундай танқид зарур. Танқид холис, тўғри бўлиши ва фактларга асосланиши кераклиги бошқа гап. Танқид қилибгина қолмай, шу билан бирга амалий таклифлар киритиш ҳам зарур.

Минбарга Поп районидаги «Ленинград» колхозининг бригадири **Д. Раҳматова** чиқади.

— Областимиз агросаноат комплекси меҳнаткашлари йилни муайян ютуқлар билан якунладилар, — дейди у. — Қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш ва уни реализация қилиш планлари ошириб бажарилди. Ижара ва коллектив пудрати жорий этилганлиги бунда катта роль ўйнади. Хўжаликларнинг иқтисодий аҳволи мустаҳкамланмоқда. 1987 йилга нисбатан ўтган йили маҳсулот етиштириш 16 процент, даромад эса 23 процент кўпайди. Область бўйича 125 миллион сўмдан кўпроқ соф фойда олинди ва бу бундан бир йил аввалгига нисбатан икки баравар кўпдир. Рентабеллик даражаси 27 процентни ташкил этди.

Энди районимиз тўғрисида гапирмоқчиман. Бизда ерларнинг 86 процентдан кўпроғи оилавий ва коллектив пудрат усулида иш олиб бораётган кишиларга топширилган. Деҳқончиликда 28 та, чорвачиликда 17 та ижара коллективи бор. Иқтисодий усулда хўжалик юритиш методлари бизнинг «Ленинград» колхозимизда ҳам кенг жорий этилмоқда. Мана икки йилдирки, 200—300 та бузоқ пудрат асосида сўқимга боқиш учун аҳолига берилмоқда. Колхоз эса ем-хашак билан ёрдам беряпти. Бу колхозга ҳам, колхозчиларга ҳам нафлидир.

Яқинда эса биз яна бир янгиликни жорий этдик: 200 бош чўчқа боқишга мўлжалланган фойдаланилмаётган чўчқахонани «Строитель» кооперативига бердик. Кооператорлар билан ҳар йили 20 тонна гўшт топшириш тўғрисида шартнома туздик. Озуқа базаси учун эса 18 гектар ер ажратиб бердик. Кооператив ана шу майдондан ем-хашакдан ташқари ёнғоқ ва полиз маҳсулотлари етказиб бериш мажбуриятини олди.

Қўшни республикалар, шунингдек РСФСР кооперативлари билан ҳам алоқалар йўлга қўйилмоқда. Улардан ёғоч-тахта ва бошқа бинокорлик материаллари сотиб оляпмиз.

Ўз бригадам тўғрисида ҳам гапирмоқчиман. Чек системаси ёрдамида ҳисоб-китоб қилиш йўли билан коллектив пудрат асосида ишлаяпмиз. Ўтган йили 117 гектар ернинг ҳар гектаридан 36 центнер пахта йиғиштириб олдик, 420 тонна ҳосил сотдик. Пландан ташқари 38 минг сўм фойда кўрдик, 18 минг сўм иқтисод қилдик.

Аммо ҳали барча резервлар ишга туширилмади. Масалан, маҳсулот таннархи қиммат: бир килограмм картошка 1 сўм, мева 2 сўм, мол гўшти 5 сўм. Сув таъминоти муаммоси тўғрисида ҳам гапириш керак. Май ва июнь ойларида сув омборларидан келаётган оби-ҳаёт 1000—1200 гектар экин майдонини босади. Жуда катта зарар кўрамиз. Наҳотки, сув ташлашни тартибга солишнинг иложи бўлмаса?

Планлаштириш тўғрисида шуни айтмоқчиманки, пахта етиштириш планлари доим ўзгартирилавермасдан, балки барқарор бўлиши лозим.

Ўсимликларни ҳимоя қилиш Ўрта Осиё илмий-тадқиқот институтининг директори **С. Алимуҳамедов** қишлоқ хўжалик экинлари зараркунандалари ва касалликларига қарши кураш масалаларига тўхталди.

— Республика қишлоқ хўжалигида ҳали кўпгина резервлардан фойдаланилмаётир, — деди у. — Ҳозир экиш мавсуми бошланмоқда. Кўп нарса чигитнинг сифатига ва экиш технологиясига риоя этилишига, ёш ниҳолларни парвариш қилишга боғлиқдир. Ниҳолларни парвариш қилиш анчагина куч-ғайрат сарфлашдан ташқари ўсимликларни касалликлардан ҳимоя қилувчи препаратлардан фойдаланишни ҳам талаб этади. Ана шу препаратлар арзон эмас, шунинг учун ҳам мен пахта нархини қайта кўриб чиқиш тўғрисидаги масала тўғри ўртага қўйиляпти, деб ҳисоблайман.

70-йилларда республикада заҳарли химикатлардан жуда кўп фойдаланилди. Кўпинча алоҳида зарурат бўлмаганда ҳам улар ишлатилди. Эндиликда матбуот бу муаммони ўз назоратига олди, бироқ оммавий ахборот воситалари баъзида ҳаддан ошириб юбормоқда. Масалан публицист Минкин Ўзбекистонда ҳар гектар пахта майдонига 54,5 килограмм заҳарли доривор солинади, деб ёзади. Айни пайтда биз шу пайтгача бутифосдан фойдаланаётган эмишмиз. Бизда бошқа республикалардагига нисбатан заҳарли химикатлар 20—30 баравар кўп ишлатиляпти, деган фикрлар ҳам бор. Шунинг натижасида гўё касаллик, айниқса хотин-қизлар орасида кўп эмиш. Бундай ҳаддан ошириб юборилган рақамлар қаердан олинди?

Республикада кейинги йилларда химикатлардан фойдаланишни камайтириш учун анчагина ишлар қилинди, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг биологик методлари жорий этилмоқда. Масалан, ўтган йили Наманган областида экинларнинг 93 проценти энтомофаглар ҳимоясига олинди. Ҳозир республикада 733 та биологик лаборатория ишлаб турибди.

Камчиликларимиз ҳам бор. Трихограмлар етиштирадиган ана шу линияларга анча маблағ сарфланди. Улар эса яхши ишламаяпти — кўпинча қувватларнинг атиги 40—60 процентигина ишлатилмоқда, улар эҳтиёт қисмлар билан таъминланмаяпти. Барча биологик лабораториялар ишини яхшилаш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ана шу соҳасини мустаҳкамлаш зарур

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов якунловчи нутқ сўзлади. У қурултой қатнашчиларининг кўпдан-кўп саволларига жавоб қайтарди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми:

медицина фанини ривожлантириш ва илмий кадрлар тайёрлашдаги хизматлари, республика ижтимоий ҳаётида фаол қатнашганлиги учун Тошкент давлат медицина институтининг қуйидаги ходимларига **«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби»** фахрий унвони берди:

Худоёр Алимович **Алимов** — психиатрия кафедрасининг мудири;

Усмон Мираҳмедович **Мираҳмедов** — Дерматология ва венерология кафедрасининг мудири.

Республикада соғлиқни сақлашни ривожлантиришдаги муваффақиятлари, медицина кадрларини тайёрлашга қўшган катта ҳиссаси учун қуйидаги ўртоқларга **«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими»** фахрий унвони берди:

Мўмин **Ҳожибоев** — даволаш қисми бўйича проректори;

Ҳамидулла **Ҳожимуҳамедов** — кўз касалликлари кафедрасининг доценти

республикада музика-ижрочилик санъати кадрларини тайёрлаш ва уларни тарбиялашдаги хизматлари учун В. А. Успенский номли республика ўрта махсус музика мактаб-интернатининг муаллими ўртоқ Наталия Сергеевна **Васинкинага «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими»** фахрий унвони берди.

полиграфия соҳасида узоқ йил самарали ишлаганлиги учун Тошкент «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директорининг ўринбосари ўртоқ Валентина Владимировна **Шипуновани** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади

Янги газета

Бекободликлар шу йилнинг 1 апрелидан ўзларининг шаҳар партия комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи — «Рабочий Бекабада» — «Бекобод ишчиси» газеталарини ўқишга муяссар бўлдилар. Янги газеталар 26 йилдан сўнг яна нашр этила бошланди. Уларнинг янги сонларида «Халқ минбари ва ўткир ғоявий қурол бўлсин» бош мақоласи, шаҳар Совети ижроия комитети умумий бўлим мудири В. Шульгина, уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши аъзоси А. Дюлов, инженер Т. Норматов, меҳнат ветерани Р. Йўлдошева ва бошқалар ўз мақолаларида қайта қуриш, шаҳар саноатини юксалтириш ва муҳим муаммолар ҳақида тўхталганлар. Шунингдек, О. Хайитметованинг «Наврўзи олам кезмоқда» лавҳаси, шеърлар ва хандалар чоп этилган.

ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИ КОМСОМОЛ АКТИВЛАРИ ЙИҒИЛИШИ

Тошкентда Қизил байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи комсомол активларининг йиғилиши бўлди. Унда ҳарбий коллективларда миллатлараро муносабатлар, интернационал ва ватанпарварлик тарбиясини янада яхшилаш масалалари муҳокама қилинди.

Армия бўлинмалари ва қисмлари комсомол комитетларининг секретарлари ҳамда аъзолари ялпи мажлисларда, мунозара секцияларида кўп миллатли коллективларда ёшлар орасидаги ишларни қайта қуриш йўллари ҳақида ошкора фикр алмашдилар. Бу ишда ҳал қилиниши талаб этилаётган кўпгина ўткир муаммолар йиғилиб қолганлиги таъкидланди.

Йиғилишда Туркистон ҳарбий округи ҳарбий кенгашининг аъзоси — округ Сиёсий бошқармаси бошлиғи генерал-лейтенант А. И. Овчинников нутқ сўзлади.

Бу муҳим суҳбат давра столи атрофидаги учрашув чоғида давом эттирилди. Унда комсомол активлари, комсомол, уруш ва меҳнат ветеранлари қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

• Коммунист сўз сўрайди

ХЎЖАЛИК ҲИСОБИ ЙЎЛИДАН

Цех партия ташкилотимизнинг ҳисобот-сайлов йиғилишида идеология соҳасидаги жиддий камчиликлар танқид қилинган эди. Жумладан, оммавий-сиёсий, тарбиявий ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилганини коммунистлар мисоллар асосида очиб ташладилар. Биз ўз фаолиятимизни йиғилишда билдирилган ана шу танқидий фикр-мулоҳазалардан тегишли хулоса чиқариб олган ҳолда қайта қурдик. Ҳар бир партия аъзосига нисбатан талабчанлик ортди. Асосий диққат-эътибор ишлаб чиқаришни идеологик жиҳатдан таъминлашга қаратилди.

Эндиликда ишимизнинг самараси яққол кўзга ташланмоқда. Коммунистлар план топшириқлар барвақт бажарилишини таъминламоқдалар. Партия ташкилоти эса коммунистлардан қайта қуришнинг олдинги сафларида бўлишни қатъий талаб этмоқда. Бу ўринда, айниқса жанговарлик кўриги муҳим роль ўйнаяпти. Коммунистлар билан якка тартибда ўтказилаётган суҳбатлар натижасида уларнинг активлиги, топширилган ишга масъулият ҳисси янада ошмоқда. Маҳсулотимиз сифати анча яхшиланди. Буларнинг ҳаммасига сут етиштиришнинг янги цех-поток усулини ҳамда озуқа етиштиришнинг интенсив технологиясини амалда жорий этганимиз туфайли эришдик. Ўтган йилнинг июль ойидан бошлаб эса хўжалик ҳисоби асосида иш юритяпмиз.

Хўш, хўжалик ҳисоби бизга нима берди? Бу саволга эришилган пировард натижа кўрсаткичлари билан жавоб бериш мумкин. Хўжалик ҳисоби биздан ҳар бир тийинни тежаб-тергаб сарфлашни, олинадиган фойдани кўзлаб меҳнат қилишни талаб этди. Илгари соҳада 35 киши ишларди. Бугунги кунда 23 чорвадор барча ишларни бемалол уддаламоқда. Қисқартирилган штатлар ҳисобига иш ҳақи фондидан тежаб қолиниб, ишловчиларнинг ойлик маоши 110 сўмдан 150—180 сўмга кўтарилди. Ишлаб чиқариш бўйича ўтган йил ва бу йилнинг дастлабки ойлари планлари барча кўрсаткичлар бўйича ошириб бажарилди.

Маълумки, мустаҳкам озуқа базасини яратмасдан туриб, чорва маҳсулотларини кўпайтириш, сигирлар маҳсулдорлигини ошириш мумкин эмас. Ана шу мақсадда оралиқ экинлар етиштиришга алоҳида эътибор беряпмиз.

Шунингдек, етиштирилаётган маҳсулот таннархини камайтириш ҳам диққат марказида бўлмоқда. Соғиб олинаётган бир центнер сутнинг таннархи аввалги йиллардагига нисбатан анча арзонлашди.

Фермамиз чорвадорлари ўз имкониятларини чамалаб кўриб, бу йилдан ижара пудрати асосида иш юритишга қарор қилдилар. Колхоз правлениеси ва партия комитети бу ташаббусимизни маъқуллади.

Ҳозирги энг масъулиятли паллада чорвадорларнинг юмуши янада кўпайди. Ферма коммунистлари маҳсулдорликни камайтирмаслик учун курашда бошқаларга намуна кўрсатишяпти. Яқинда касаба союз ташкилоти социалистик мусобақа якунини чиқариб, сут соғувчилардан Сўна Сафоева, Ниёзжон Аширова, молбоқарлар — Ашир Шеров, Машарип Эгамбердиевни ғолиб деб топди. Улар кўпчилик ўртасида рағбатлантирилди.

А. ИСМОИЛОВ,
Элликқалъа районидаги Ленин номли колхоз фермаси цех партия ташкилоти секретари.

ЕТАКЧИНИНГ ТАЛАБЧАНЛИГИ

Партия йиғилишларидан бирида коммунистлар ишчиларнинг дам олиш хонаси талабга жавоб бермаётганлиги, кишиларни сут ва қатиқ билан таъминлаш ёмон аҳволда эканлигини қаттиқ танқид қилишган эди. Йиғилиш бу масала билан шуғулланишни завод директори коммунист Ҳакимжон Қодировга топширди. Директор бу ишга масъулият билан ёндашиб, қисқа муддат ичида аҳволни тузатди. Дам олиш хонаси тартибга келтирилди. ишчиларни сут-қатиқ маҳсулотлари билан таъминлаш яхшиланди.

Бошқа бир партия йиғилишида эса завод бош инженери коммунист Ҳ. Қосимовнинг «Завод ишчилари ўртасида оммавий-сиёсий ишларни олиб бориш ва кўргазмали ташвиқотни ташкил этишга раҳбарлик қилиш» юзасидан ҳисоботи эшитилди. Муҳокама жараёнида Тожиева, Омонов ва Ортиқов коммунист Ҳ. Қосимовнинг ўзига берилган партия топшириғига бефарқ қараётганлиги оқибатида ишчилар ўртасида оммавий-сиёсий ишлар бўшашиб кетганлигини танқид қилишди. Ана шу йиғилишдан сўнг бош инженер Ҳ. Қосимов фаолиятида жиддий ўзгариш бўлди, аста-секин оммавий-сиёсий ишлар ҳам, кўргазмали ташвиқот ҳам изга тушди. Илғорлар тажрибаси ўрганилиб, коллектив ўртасида оммалаштирила бошланди.

Бағдод темир-бетон конструкциялари заводи бошланғич партия ташкилотида партия йиғилишларининг бундай таъсирчанлигига қандай қилиб эришиляпти? Сир эмаски, илгари, турғунлик йилларида партком секретарлари маъмуриятга тобелашиб, унинг измидан чиқмасди, партиявий иш таъсирчанлиги йўқолган ва обрўсидан қолган эди. Завод бошланғич партия ташкилоти секретарлигига Манзура Тожиева сайланганидан сўнг аҳвол тубдан ўзгарди. Партия йиғилишлари коммунистларнинг ҳақиқий тарбия мактабига айланди, уларда энг долзарб масалалар ҳам кўрила бошланди. Айниқса, партия йиғилишларида коммунистлар билдирган танқидий фикр-мулоҳазаларга, уларнинг таклиф ва истакларини амалга оширишга эътибор кучайди. Бундай танқидий фикрларнинг барчаси алоҳида дафтарга қайд қилиниб, бажарилиши конкрет шахслар зиммасига юклатиладиган ва изчил назорат қилиб бориладиган бўлди.

Партия топшириқлари — коммунистлар учун ўзига хос синов. Шу боис партия бюроси ҳар бир коммунистнинг иқтидорига қараб аниқ партия топшириқлари бериб боради. Масалан, бир партия йиғилишида корхонанинг «Қурувчи» деворий газетаси ўз ҳолига ташлаб қўйилгани ҳақида жиддий гап бўлган эди. Бу иш коммунист М. Тошпўлатов зиммасига партия топшириғи сифатида юклатилганидан сўнг деворий газета мунтазам чиқариб бориладиган бўлди. Шу тариқа партия ташкилоти секретарининг коммунистларга бўлган ишончи қаттиқ талабчанлик билан қўшиб олиб бораётгани ҳам партиявий ишни жонлантириб юборди. Ҳа, ишнинг муваффақияти энг аввало партия бюроси секретарига, ишни ҳамиша коллектив билан бирга ҳал этишига кўп жиҳатдан боғлиқдир. Зеро, коллектив бўлиб иш юритиш, партия ишини қайта қуришнинг туб шартларидан бири қилиб қўйилгани сабаби ҳам ана шунда.

Ж. БОЛТАБОЕВ,
партия, меҳнат ва уруш ветерани.
Бағдод райони.

Савол — жавоб:

АГАР ДЕПУТАТЛИККА САЙЛАНМАГАН БЎЛСА...

26 март куни бўлган СССР халқ депутатлари сайлови чоғида айрим депутатлик ўринлари бўш қолди. Айрим миллий-территориал ва территориал округларда даъвогарлар сайловчиларнинг етарлича овозини ололмадилар. Айрим жамоат ташкилотларида ҳам ҳозиргача давлат ҳокимияти олий органидаги вакиллар состави белгилаб олингани йўқ.

Хўш, бўш депутатлик ўринларини тўлдириш таомили қандай бўлади? ТАСС мухбирининг ана шу саволига Марказий сайлов комиссиясида жавоб беришди.

Агар 26 март — умумий сайлов куни сайлов бўйича СССР халқ депутатлигига иккитадан кўп номзод овозга қўйилган бўлса ва улардан бирортаси ҳам овоз беришда иштирок этган сайловчилар овозининг ярмидан кўпини ололмай қолиб сайланмаган бўлса, округ сайлов комиссияси округда қайта овоз бериш тўғрисида қарор қабул қилади. 26 март куни бўлган сайловда кўпроқ овоз олган депутатликка икки номзод қайтадан овозга қўйилади.

Сайлов округида қайта овозга қўйиш умумий сайловдан кейин орадан камида икки ҳафта ўтганидан сўнг сайлов тўғрисидаги Қонуннинг овоз бериш тартибига тааллуқли талабларига риоя этилиб, якшанба кунларидан бирида ўтказилади. Бундай сайлов тегишли округ ва участка сайлов комиссияларининг эски состави томонидан, худди ўша сайлов участкаларида ва умумий сайлов куни қўлланилган сайловчилар рўйхатига кўра ўтказилади. Қайта овозга қўйиш ўтказилаётганида сайловчилар рўйхати текшириб кўрилмайди.

Агар қайта овоз бериш чоғида тегишли сайлов округидаги сайловчилар рўйхатига киритилган сайловчиларнинг ярмидан ками иштирок этган бўлса, қайта овоз бериш бўлмади, деб эътироф этилади.

Қайта овоз бериш ўтказилганида, **овоз беришда иштирок этган сайловчиларнинг бошқа номзодга нисбатан кўпроқ овозини олган** халқ депутатлигига номзод **сайланган, деб ҳисобланади.**

Агар қайта овоз бериш сайланган депутатни аниқлашга имкон бермаган бўлса, Марказий сайлов комиссияси округ сайлов комиссиясига сайлов округида қайта сайлов ўтказишни топширади.

Агар сайлов округидан бир ёки икки халқ депутатлигига номзод овозга қўйилиб, улардан бирортаси ҳам сайланмаган бўлса, агар сайлов округида сайлов бўлмади, деб ёки ҳақиқий эмас, деб топилса, шундай округларда қайта сайлов ўтказилади.

Бундай ҳолларда округ сайлов комиссияси Марказий сайлов комиссиясига сайлов округида қайта сайлов ўтказишни таклиф этади. Марказий сайлов комиссияси эса округ комиссиясига ана шундай сайлов ўтказишни топширади. Бундай ҳолда у сайловни янги составдаги округ ва участка сайлов комиссиялари томонидан ўтказиш зарурлиги ҳақида қарор қабул қилиши мумкин. Ана шундай қарор асосида сайлов ҳақидаги Қонуннинг 24 ва 26-моддаларига мувофиқ округ ва участка сайлов комиссиялари тузилади. Қайта сайлов чоғида овоз бериш ўша сайлов участкаларида ва умумий сайлов ўтказиш учун тузилган сайловчилар рўйхатларига кўра ўтказилади.

Қайта сайлов умумий сайловдан кейин икки ойдан кечикмай ўтказилади. Депутатликка номзодлар кўрсатиш, округ сайловолди йиғилишлари, депутатликка номзодларни рўйхатга олиш, сайловолди ташвиқоти ва бошқа тадбирлар сайлов ҳақидаги Қонунда белгиланган тартибда ўтказилади. Бу тадбирларни ўтказиш муддатларини Марказий сайлов комиссияси белгилайди.

Мамлакатнинг ҳозирча депутатлик мандатлари тақсимланмаган бир қанча жамоат ташкилотларида ҳам қайта сайлов ва қайта овоз бериш ўтказилади.

• Бугун—Геологлар куни

БАЙРАМ ШАРАФИГА

31 март куни Тошкентда Геологлар кунига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди.

Мамлакат халқ хўжалиги структурасида Ўзбекистоннинг ер бағри бойликлари салмоқли ўрин тутади. Беш йиллик мобайнида бу ерда еттита нефть ва газ кони, элликтадан зиёд қаттиқ фойдали қазилма бойликлари кони очилди, 71 та кон фойдаланиш учун топширилди. Республика геологлари ўтган йили ҳам, бу йил ҳам мис, қўрғошин, рух, вольфрам, газ ва конденсат, мармар аникс запасларини кўпайтириш юзасидан давлат буюртмаларини ошириб бажармоқдалар... Мавжуд корхоналарнинг олис истиқболга мўлжалланган самарали иши таъминланган, янги қувватларни барпо этиш учун шарт-шароитлар ҳам вужудга келди.

Айни вақтда йиғилишда сўзга чиққан кишилар баъзида қимматли минерал хом ашёдан самарасиз фойдаланилаётганидан ташвиш билдирдилар: масалан, Ангрен кўмир конидаги, Учқулоч полиметалл конидаги очиш ишлари бажарилганда чиққан жинслардан дуруст фойдаланилмаяпти. Олти миллион тоннадан кўпроқ бинокорлик материали, норуда ва кон-химия хом ашёси бошқа республикалардан ташиб келтирилмоқда, ваҳолонки, Ўзбекистоннинг ўзида улар ошиб-тошиб ётибди. Ер ости сувларининг қуриб ва булғаниб бораётганлиги ташвиш уйғотмоқда. Хўжасизлик сабабли бундай сув запасларининг бешдан бир қисми ичиш учун яроқсиз бўлиб қолди, минглаб қудуқлардан сув чиқиб беҳуда оқиб ётибди.

Собиқ Геология министрлиги негизида тузилган «Узбекгеология» бошқармасида тармоқни қайта қуриш концепцияси асосан ишлаб чиқилган, иқтисодий методлар асосида илм-фан ва ишлаб чиқаришни бошқаришни жорий этиш ниҳоясига етмоқда.

Геология-қидирув ишларининг кўлами ва меҳнат ҳажмининг ортиб бораётганлиги тармоқнинг бутун ишини чуқур илмий асослашни ва такомиллаштиришни тақозо этмоқда.

Геологлар кунига бағишланган тантанали йиғилишда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари П. М. Абдураҳмонов иштирок этди. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ҳ. М. Абдуллаев номли Геология ва геофизика институти ходимлари анъанавий байрамни муносиб кутиб олмоқдалар.

Суратда: электрон микроскопия лабораторияси ходими С. Шокирова ва бош инженер З. Байтеракова.

М. НАЗАРОВ фотоси

Чиқиндидан қалпоқча

Қарши маҳаллий саноат фабрикасининг Бешкентдаги филиалида янги технология ўзлаштирилди. Ишлаб чиқариш чиқиндиларидан янги маҳсулотлар тайёрлана бошланди. Алоҳида бригада бичиқчи ва тикувчилари лахтак-қийқимлардан чақалоқ қалпоқчалари, тўн, сочиқлар тайёрламоқдалар.

Тикувчилар истеъмолчиларга йил бошидан буён газламалар чиқиндиларидан 3 минг сўмликдан зиёд маҳсулот етказиб бердилар.

Бошланган ишнинг истиқболли эканлиги яққол сезилмоқда. Ишчилар йил охиригача лахтаклардан 15 минг сўмлик кийим-кечаклар тикиш учун ҳаракат қилмоқдалар.

П. ТЎЛИЕВ.

СИМ-СИМ, ЭШИГИНГНИ ОЧ

«УЗБЕКГЕОЛОГИЯ» МУВОФИҚЛАШТИРИШ-ГЕОЛОГИЯ БОШ БОШҚАРМАСИ БОШЛИҒИ, СССР ДАВЛАТ МУКОФОТИ ЛАУРЕАТИ Т. ШОЕҚУБОВ БИЛАН МУХБИРИМИЗ Ж. ХОЛҚОСИМОВ СУҲБАТИ

Фойдали қазилмалар мўъжизакорлиги-ю, имкониятлари хусусида қадим-қадимда кўплаб халқ эртаклари тўқилган. Уларда тилсимларни очиб, хазиналарни элга хизмат қилдириш орзулари ифодаланади. Совет ҳокимияти даврида ана шу орзулар рўёбга чиқди, ер ости хазиналарини очиш билан шуғулланувчи бутун бошли бир тармоқ — геология хизмати вужудга келди.

— Тўлқин Шоёқубович, мамлакатимиз табиий газ, кўмир, нефть, темир, химия хом ашёси ва бошқа фойдали қазилмалар запасларини аниқлаш ҳамда қазиб олишда жаҳон миқёсида олдинги ўринда. Шу фактни қисқа шарҳлаб берсангиз.

— Бунинг бош сабаби партия ва ҳукуматимиз мамлакат территориясини геологик жиҳатдан ўрганиш, ер ости бойликларини излаш, уларнинг запасларини аниқлашни ташкил этишда катта ғамхўрлик кўрсатаётганидир.

Ўзбекистон геологлари бир неча авлоди вакилларининг фидойи меҳнати натижалари ленинча принциплар ҳаётийлигидан далолат бериб турибди. Қазилма бойликларимизнинг аниқланган турлари мамлакат халқ хўжалиги умумий балансида салмоқли ўрин эгаллайди. 700 дан ортиқ кон мавжуд. Минерал ва ёнилғи-энергетика хом ашёларидан 93 хили аниқланган. Уларнинг 60 хилидан халқ хўжалигида фойдаланилмоқда. Булар — нефть, табиий газ, кўмир, рангли металлар, химия хом ашёси, бинокорлик материаллари ҳамда ер ости сувлари... Кўпгина конларимиз ўз моҳиятига кўра Иттифоқ аҳамиятига молик. Бош бошқармамизнинг геология қидирув ишлари заҳматкашларидан 34 киши йирик минерал хом ашё базаларини рўёбга чиқарганликлари учун СССР Давлат мукофоти лауреати деган юксак номга муяссар бўлган. 1988 йилда эса Тошкент геология бирлашмасидан Ғ. Абдураҳмонов, Е. Бутьева, А. Дё, Н. Епишин, А. Огорков, А. Рухубенков, А. Хваловский — Френкель, Ўрта Осиё геология ва минерал хом ашё илмий тадқиқот институти илмий ходими И. Голованов ҳам шундай мукофотга сазовор бўлдилар.

Қайта қуриш талаблари асосида кўрилаётган тадбирлар геология ишлари самарадорлигини оширишга ёрдам бермоқда. Кейинги уч йил мобайнида 7 та нефть ва газ конлари, 50 дан зиёд қаттиқ фойдали қазилма конлари очилди. Республика геология тармоғи ўтган йилги ва бу йилнинг биринчи квартали техника-иқтисодий ва молиявий кўрсаткичлари бўйича давлат топшириқларини бажарди. «Узбекнефтегазгеология», Самарқанд ва Тошкент геология бирлашмалари, Фарғона гидрогеология, Учқулоч геология-қидирув, Бухоро ва Фарғона геофизика экспедициялари 1988 йил Бутуниттифоқ, тармоқ, республика социалистик мусобақаларида ғолиб чиқдилар.

Республика минерал хом ашё ресурсларининг аниқланган бугунги запаслари ҳаракатдаги корхоналарнинг узоқ муддат юқори суръат билан ишлашини таъминлабгина қолмай, мавжуд қувватларни оширишга ҳам имкон беради. Марказий Қизилқумда Иттифоқ саноати учун янгилик бўлган фосфорит топилгани ташиб келтириладиган хом ашёдан воз кечиб, фосфорит ўғитлари тайёрловчи корхоналарни маҳаллий хом ашё билан ишлашга кўчиришни таъмин этади.

— Баъзи кишилар ер ости бойликларимиз беҳисоб деб оғиз кўпиртиришади. Шу мулоҳазага Сизнинг муносабатингизни билмоқчи эдик.

— Беҳисоб нарсанинг ўзи йўқ. Ҳисоб-китобли замонда мавжуд ресурслардан оқилона фойдаланиш йўлини тутишимиз керак. Айни вақтда маъданлар, хом ашё ва бошқаларни саралаб олиш, аралашмалардан кераклиларини ажратишни такомиллаштириш, бошқача айтганда, саралаш комплексидаги барча жараёнларни пухта йўлга қўйиш зарурати долзарблигича қолмоқда.

Геологлар тили билан айтсак, мономинерал конлар йўқ. Улар одатда халқ хўжалигига яроқли қўшимча ва ҳамроҳ компонентлар гаммаси шаклида учрайди. Ишга тушириш вақтида ажратиб олинадиган жинслар ҳам шунга киради. Республикада геологик тадқиқотлар барча қазилма бойликларни саноат талаби даражасида ишлатиш аҳамиятига кўра комплекс тарзда амалга оширилмоқда.

Бироқ аниқланган запаслардан фойдаланишда жиддий нуқсонларга йўл қўйилмоқда. Масалан, Ангрен кўмир конида каолин ва оҳак бирга учрайди. Улар кон қимматининг 50 процентини ташкил этади. Лекин ундан ёмон фойдаланилмоқда.

Нефть ва газ конларини ўзлаштириш суръатлари асоссиз равишда орқада қолаётгани ҳақида ҳам кўп мисоллар келтириш мумкин. Хондиза полиметалл, Шерobod енгил металл, Тубеғатон ва Бойбичкон табиий туз конларини саноат кўламида ўзлаштириш ўнлаб йиллар мобайнида ҳал этилмай келяпти. Бу эса ўз навбатида ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришга тўғаноқ бўлмоқда. 370 бинокорлик материаллари конларининг атиги 149 тасигина ишлатилмоқда. Ахир, уларнинг барчаси министрлик ҳамда муассасаларнинг буюртмалари бўйича топилган конлар-ку!

Яна бир антиқа мисол. Республика ишлаб чиқариш кучларини ўрганиш кенгашининг маълумотига кўра, 6 миллион тоннадан ортиқ бинокорлик материаллари, норуда ва кон-химия хом ашёси Иттифоқимизнинг турли жойларидан ташиб келтирилмоқда. Ваҳолонки, бундай хом ашё республикамизда мўл-кўл. Ана шу маҳаллий хом ашёни ажратиб олиш ва ундан фойдаланишни фаол йўлга қўйиш муҳим аҳамиятга эга. Бунда фақат транспортга сарфланаётган харажатлардангина 15 миллион сўм иқтисод қилиш, корхоналарни хом ашё билан меъёрида таъминлашни янада яхшилаш мумкин.

Сувдан фойдаланишда ҳам катта муаммолар бор. Маълумки, ер ости чучук сувлари Ўзбекистон иқлими учун бебаҳо бойлик ҳисобланади. Аммо шу бойликка бефарқ қаралмоқда. Ҳисоб-китобларга кўра, ҳар кеча-кундузда 17 миллион куб метр сув, жумладан 5,9 миллион куб метр ичимлик сув берадиган об-ҳаёт манбалари аниқланган. Бироқ улардан хўжасизларча фойдаланилмоқда. Айниқса, сувни ифлослантириш кучайди. Хўжалик юритишдаги номақбуллик ичимлик сув запаслари 21 процентининг яроқсиз ҳолга келиб қолишига сабаб бўлди. Сув қудуқлари кавлайверишдаги бош-бошдоқлик қимматга тушмоқда. 2,3 минг жойдаги қудуққа кран ўрнатилмаган — сув бетартиб оқиб ётибди. Булар аҳолини, саноат ва қишлоқ хўжалигини сув билан мунтазам таъминлаш масалаларида ягона сиёсат йўқлигининг оқибати.

— Қайта қуриш, янгиланиш шароитида геология хизмати фаолиятида қандай ўзгаришлар юз берди?

— Қайта қуриш, янгиланиш тараққиёт учун катта истиқболлар очиб беряпти. Республикада министрлик ўрнига «Узбекгеология» мувофиқлаштириш-геология бош бошқармаси тузилганини айтиб ўтиш керак. Бу билан янгича шароитларда иш юритишнинг бош схемаси вужудга келди. Давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги СССР Қонуни талаблари асосида ошкоралик, демократиялашни ривожлантириш, кадрлар сиёсатини такомиллаштириш йўналишлари, тадбирлари ишлаб чиқилди ва улар сабот билан ҳаётга татбиқ қилинмоқда.

Бош бошқарма аппаратининг ўзига хос жиҳати шундаки, тармоқ ишини бошқаришда аниқ-пухталик асосий мезон бўлиб қолди.

Қайта қуришнинг биринчи босқичида геология хўжалигини бошқаришнинг янги механизми қатор экспериментларни бошдан кечирди. Гап шундаки, геология-қидирув ишлаб чиқариши ва экономикасидаги хусусият халқ хўжалиги бошқа тармоқларидагидан ўзгача. Шу сабаб геология хизмати шароитларига мос келадиган ўзгача хўжалик механизми амал қила бошлади.

— Буни қандай тушунса бўлади?

— Хўжалик юритишнинг янги механизми айни амалиётбоп бўлиб чиқди. Шундай тартибда ишлаш ходимлар сонини камайтирган ҳолда, ҳажми ва сифатини ошириш, меҳнат унумдорлиги ўсишини иш ҳақига нисбатан қарийб икки баравар кўтаришга ёрдам бермоқда. Хўжалик ҳисоби бошланғич ишлаб чиқариш бўғинларигача етиб бормаган жойларда эса ишларнинг аҳволи ёмон, маош оз. Янгича шароитларда иш ҳақи ҳажми ўзгарувчан характер касб этди. Иш ҳақи фонди ва моддий рағбатлантириш фонди ўрнига меҳнат натижаларига қараб ҳақ тўлашга амал қилинмоқда. Бажарилган иш ҳажми, сифатига қараб ойига 300, 500 сўм ва ундан ҳам кўп ҳақ олиш мумкин бўлиб қолди. Ишлаб чиқаришнинг молия-хўжалик аҳволи ёмонлашган тақдирда аванс тариқасида 70 сўм тўланади. Бу тартиб меҳнат коллективларини пировард иш натижалари учун астойдил курашишга рағбатлантиряпти.

— Тармоқ коллективлари кейинги вақтда бир маромда ишлашни ўзлаштириб, юқори суръат билан меҳнат қилиш йўлига тушиб олдилар. Халқ хўжалиги учун зарур бўлган сим-симлар—хазиналар эшигини тезроқ очиб, ер ости бойликларимиздан самаралироқ фойдаланиш йўлида республика геологларига янги муваффақиятлар тилаймиз.

Дунё овози

ЕТАКЧИ МАВЗУ

СССР халқ депутатлари сайлови, унинг дастлабки якунлари чет эл ва оммавий ахборот воситалари халқаро янгиликларининг етакчи мавзуси бўлиб қолмоқда.

Польша газеталари Москвадан олган материалларда «Ошкоралик ва қайта қуриш ғалаба қилди» («Трибуна Люду»), «Овоз беришда сайловчиларнинг 80 фоиздан кўпроғи қатнашди. Қайта қуриш тарафдорлари учун мандатлар» («Речь Посполита»), «Бу расмий овоз бериш эмас, ҳақиқий сайлов бўлди» («Жиче Варшави») деб таъкидламоқдалар.

СССР халқ депутатлари сайлови, деб ёзади Чехословакияда чиқадиган «Праце» газетаси, совет кишилари янгича фикрлайдиган бўлганликларига, ўз фикрларини изҳор қилиш имкониятига эга бўлганликларига ишонч ҳосил қилганликларидан далолат бермоқда. Гарчи овоз бериш натижалари ҳамон ҳисобланаётган бўлсада, совет гражданлари қайта қуриш, демократиялаш ва ошкоралик учун, жамият турмушидаги янги оқим учун, турғунликка қарши овоз бердилар, деб ишонч билан айтиш мумкин.

Англиянинг Би-би-си телекомпанияси СССРда сайлов тўғрисида батафсил ҳикоя қилар экан, Совет раҳбариятининг жамиятни демократиялаштиришга, кенг ошкораликка ва мамлакат ҳаётини тубдан қайта қуришга қаратилган йўлини сайловчилар кенг қўллаб-қувватлаганлиги унинг асосий натижаси бўлди, деб таъкидлади. Бу сайлов, деб уқтирилди Би-би-си янгиликларида, жамоатчилик фикрини чинакам ифодалаш учун йўл очиб берди.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● ВАШИНГТОН. АҚШ стратегик мудофаа ташаббусини амалга ошириш ташкилоти билан Исроил мудофаа министрлиги ракета ҳужумидан мудофаа тактик системаси ҳаракатларини моделлаш мақсадида компьютер маркази тузиш тўғрисидаги битимни имзоладилар. Мазкур марказ ракета қуроли қўлланишини ҳисобга олиб, Яқин Шарқ ҳарбий ҳаракатлар майдонида атайлаб жанг шароитига ўхшаш шароитни вужудга келтириш ҳамда ракета ҳужумидан мудофаа системаларини бошқариш чоғида «инсон — машина» ўзаро ҳаракатларини пишиқтириш учун мўлжалланган.

● МАНАГУА. Никарагуада яшаётган Америка гражданлари АҚШнинг Манагуадаги элчихонаси биноси олдида Вашингтон ёш республикага тазйиқ ўтказишни давом эттираётганлигига қарши норозилик намойиши ўтказдилар. Улар Американинг янги маъмурияти Никарагуага қарши 1985 йилнинг май ойида жорий этилган савдо-иқтисодий жазо чорасини бекор қилишини талаб этдилар.

● ЛУАНДА. Кубанинг Луандадаги ҳарбий миссиясида Ангола Халқ Республикасидан чиқиб кетаётган Куба интернационалчилари навбатдаги групаси билан тантанали хайрлашиш маросими бўлди.

Ангола Халқ Республикасидан Куба қўшинларини босқичма-босқич тўла олиб чиқиб кетиш Африка жануби-ғарбидаги аҳволни тинч йўл билан бартараф этиш юзасидан ўтган йилнинг декабрь ойида Нью-Йоркда имзоланган битимларда кўзда тутилган. (ТАСС).

СИНАЛГАН УСУЛ

БОНН. Бундай манзара ҳар бир кишига таниш: дарахтзорлар ва яшил зоналарда оёқ-остида қоғоз парчалари, картон қоғоздан ясалган қутичалар, кераксиз мебелларнинг парчалари, автомобилларнинг яроқсиз шиналари ва шунга ўхшаш нарсалар сочилиб ётади. Бонндаги ахлат-чиқиндиларни йиғиштириб олиш ва уларни қайта ишлаш шаҳар идораси ходимлари бунга хотима беришга қарор қилдилар. Улар шаҳар территориясини булғатадиган айрим гражданларнинг бу борадаги онгсизлигига қарши эски, айни вақтда синалган усул — катта жарима солиш йўли билан курашишни таклиф этишди. Айрим ҳолларда ахлатни йиғиштириб олиш ҳақидаги махсус қонунни «қасддан» бузадиган кишиларга 10 минг маркагача жарима солинади.

(ТАСС).

ОВОЗГА ҚЎЙИЛАДИ

ТУНИС. Фаластин Озодлик ташкилоти ижроия комитети Ясир Арафатни Фаластин давлатининг президенти қилиб тайинлади. ФОТ расмий вакили Аҳмад Абдил Раҳмон шуни маълум қилди. Ясир Арафатни Фаластин давлатининг президенти қилиб тайинлаш ҳақидаги қарор ФОТ Марказий Кенгашининг Тунисда бўладиган мажлисида овозга қўйилади. Маълумки, Фаластин Миллий кенгашининг ўтган йил ноябрь ойида Жазоирда бўлган 19-фавқулодда сессиясида мустақил Фаластин давлати тузилганлиги эълон қилинган эди.

●

ЮКСАК БАҲО

БУДАПЕШТ. Венгрия Социалистик Ишчи партияси Марказий Комитетининг ВСИП Бош секретари Карой Грос раислигида ўтган пленуми тугади. Пленумда Москвада бўлган Совет—Венгрия музокараларига юксак баҳо берилди. Бу музокаралар КПСС билан ВСИП ўртасидаги алоқаларни мустаҳкамлашга ёрдам берди, турли соҳалардаги ҳамкорликни ривожлантириш учун янги имкониятлар очди.

●

КЕНГАШ ҚАРОРИ

НЬЮ-ЙОРК. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хавфсизлик Кенгашининг Намибияга мустақиллик бериш борасидаги режалари акс этган 435-резолюцияси бажарилмагунича, БМТнинг Намибия бўйича кенгаши ўз вазифасини бажараверади. БМТ мазкур органининг мажлисида шундай қарор қабул қилинди. Мажлис қатнашчилари бирлашган миллатлар ташкилоти Намибия тақдири учун жавобгар эканлигини ва бу территория эркин ҳамда адолатли сайлов натижасида мустақилликка эришмагунича БМТ кузатуви ва назорати остида бўлишини таъкидладилар.

●

ДАЪВАТ

КОБУЛ. Афғонистонда миллий яраш олий фавқулодда кенгаши мамлакат ичкарисида ҳаракат қилаётган оппозициячи бўлинмаларнинг командирларига хитобнома билан мурожаат этди. Олий фавқулодда кенгаш қуролланган бўлинмалар командирларини ақл-идрок билан иш тутишга, кераксиз қон тўкилишини тўхтатишга, уруш вайрон қилган ватанни тиклашда фаол қатнашишга чақирди.

(ТАСС).

БУЮК АДИБ

(Н. В. ГОГОЛЬ ТАВАЛЛУДИНИНГ 180 ЙИЛЛИГИГА)

В. Белинский улуғ рус ёзувчиси Н. В. Гоголни; «Адабиёт сардори, шоирлар сардори» деб атаган эди. Бу — умрида шеър ёзмаган ёзувчи ҳақида жамиятни... ундаги ҳақиқий разилликни бутун чуқурлиги билан кўрсатиб бермасдан туриб... гўзаллик сари олға ҳаракатлантириб бўлмайди, деб очиқдан-очиқ айтган носир тўғрисидаги гаплар. Хўш, у ҳолда Гоголь қандай қилиб шоир бўла олади? Бу саволга жавоб беришдан олдин унинг асарларини кўз олдимизга келтирайлик. «Ревизор» ва «Уйланиш» комедияларини ёзиб, Россиядаги адолатсизликдан иборат тартибларни, амалдорларнинг кирдикорларини фош қилди. «Ўлик жонлар» романида деҳқонларнинг аянчли аҳволини ифодалаб, юқори табақа вакилларининг ўткир ҳажвий образларини яратди. Шу боис бу роман А. Герцен ибораси билан айтганда, «бутун Россияни ларзага келтирди». Н. В. Гоголь «Ўлик жонлар»да ҳоким синфлар ҳамда крепостной Россия ҳаёти зиддиятларини, оддий одамларнинг ҳуқуқсизлигини зўр маҳорат билан акс эттирди. Рус адабиётида ҳаётни мардона, шафқатсиз ҳаққоният билан акс эттирувчи танқидий реализм йўналишини бошлаб берди.

Николай Васильевич Гоголь айни пайтда ҳаётни чин дилдан севарди. «Диканка қишлоғи оқшомлари» номли тўпламдаги қиссаларида Малороссия ҳаётининг жонли манзараларини, халқнинг юморга бой афсоналари, урф-одатларини меҳр-муҳаббат билан тасвирлади. «Тарас Бульба» қиссасида Запорожье казакларининг озодлик, Ватан учун курашини ёрқин лавҳаларда кўтаринки руҳ билан кўрсатиб берди. Биз бу асарлар билан анчадан бери танишмиз. Уларни болалигимизда мактабларда ўқиганмиз. Ёшимиз улғайган сари уларга қайта-қайта мурожаат қиламиз. Ва ҳар сафар ўзимиз учун турмушнинг ва инсон психологиясининг янги-янги қатламларини кашф этгандай бўламиз. Тилининг ширалиги ва бўёқларга бойлигидан ҳайратга тушамиз. Ҳа, рус адибининг шуури ва қалбидан отилиб чиққан фикрлар ва у яратган образлар ўз чиройи ҳамда аҳамиятини йўқотгани йўқ. Дадил айтиш мумкинки, улар боқийдир. Шундай экан, Николай Васильевич Гоголь ким бўлган? Шоирми? Носирми? Муҳими бу эмас. У даҳо эди. Даҳолигича қолади!

• *Хотира*

УСМОН НОСИРГА ЁДГОРЛИК

Қанчадан-қанча истеъдод соҳиблари шахсга сиғиниш даврининг қурбонлари бўлган. Ўзбек шоир ва ёзувчилари ҳам ноҳақ айбланиб, она юртидан бадарға қилинган. Ҳассос шоир Усмон Носирнинг тақдири ҳам шундай кечган эди. Афсуски, шоирнинг қаерда вафот этгани ҳанузгача номаълум эди. Ўзбек адиб ва шоирларидан бир гуруҳи узоқ ва қийин изланишлардан кейин Усмон Носирнинг қабрини топишга муяссар бўлдилар.

Она диёр севимли шоирнинг номини унутмади. Унинг жасоратини фахр билан тилга олмоқда. Бу фикрнинг исботи сифатида шоир нобуд бўлган ўлка — Кемерово областидан Тошкентга мактуб келди. Совет маданият фондининг Кемерово область бўлими правлениеси раиси А. И. Мартинов имзоси билан олинган мактубда бундай дейилади: «Совет маданият фондининг Кемерово область бўлими Сталин шахсига сиғиниш даврида репрессия қурбони бўлган ўзбек шоири Усмон Носир хотирасига атаб, область маркази — Кемерово шаҳри хиёбонларидан бирида истеъдод соҳибининг ҳайкалини ўрнатиш тўғрисидаги масалани муҳокама қилиш ва ҳамкорликда тавсия киритишни таклиф қилади.

Сизларнинг ижобий қарорингизга биноан ўзбек ҳайкалтарошлари бўлажак ёдгорликнинг хомаки намунасини яратиб, лойиҳа ишлаб берсалар мақсадга мувофиқдир. Биз ўз навбатида «Росмонументалискусство» билан ҳайкал бунёд этиш тўғрисидаги шартномани амалга ошириб, смета қийматининг ярмини ажратамиз».

Бу мактубда билдирилган фикрлар Ўзбекистон маданият фонди томонидан бажонидил қабул қилинди. Шу муносабат билан ҳайкалтарош Л. Рябцев Кемеровога ижодий сафарга юборилди. У санъаткор шоир ҳалок бўлган қамоқ лагери ва унинг атрофлари билан танишди, одамлар билан суҳбатлашди. Бўлғуси асар учун материаллар тўплади. Ёдгорликни яратишга киришилиши муносабати билан Кемеровода ижодий ташкилотлар, радио, телевидение, матбуот вакиллари ва кенг жамоатчилик иштирокида шоир ижодига бағишланган кеча бўлди. Унда шоир ҳайкалининг дастлабки хомаки чизмалари намойиш этилди. Усмон Носир шеърларини рус тилига таржима қилаётган шоирлардан Махалов, Зубарев, Бурмистровлар сўзга чиқиб, оташин шоир асарларини ифодали ўқиб бердилар. Шунингдек, Кемерово шаҳрида сафарда юрган Самарқанд опера ва балет театрининг артистлари шоир хотирасига бағишланган хайрия концертларини намойиш этдилар.

Ўзбекистон маданият фонди айни кунларда Усмон Носирнинг бой поэзиясини тарғиб қилиш, Кемеровода ўрнатиладиган ҳайкали учун маблағ тўплаш ишларини бошлаб юборди. Шу мақсадда Ўрта Чирчиқ районидаги Ким Пен Хва, Свердлов номли, Пскент районидаги «Гулистон» колхозларида хайрия адабий кечалари ўтказилди. Кечада шоирнинг синглиси Инобат ая Носирова, филология фанлари кандидати Наим Каримов, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Гулчеҳра Нуруллаева ва бошқалар шоир ижодининг аҳамияти ҳақида гапирдилар. Усмон Носир шеърлари асосида қўшиқлар янгради. Шу кунларда Усмон Носир ҳайкали учун махсус очилган счётда маблағлар тўпланмоқда.

А. ПЎЛАТОВ.

Қуролдошларни эслаб

Задарё районидаги «Правда» колхози меҳнаткашлари жангчи ҳамқишлоқлари хотирасини абадийлаштириш борасида ибратли ишларни олиб боришаётир.

Колхоз уруш ветеранлари Совети раиси Убайдулла Усмонов ҳамқишлоқлари Сатторали Камолов ва Сирожиддин Султонов билан тез-тез дийдор кўришиб туради. Бир пиёла чой устида дилкаш суҳбатлашилади. Уларда Улуғ Ватан урушининг оловли йўллари хотиралари тилга олинади. Фронтга йўл олиб, ундан қайтиб келмаган ҳамқишлоқлари номи, уларнинг иши ҳам эсланади.

Суратда: У. Усмонов (ўртада) С. Камолов ва С. Султонов билан суҳбатлашмоқда.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ фотоси.

ОБ-ҲАВО

2—5 апрель кунлари республика территориясида ҳаво ўзгариб туради. 2 апрель куни республиканинг катта қисмида момақалдироқ бўлиб, қисқа муддатли ёмғир ёғади. Бошқа кунлари ёғингарчилик бўлмайди. Қорақалпоғистон АССРда, Хоразм ва Самарқанд областларининг шимолий районларида ёмғир ёғади, момақалдироқ бўлади. Шарқдан секундига 7—12 метр тезликда шамол эсади. Қорақалпоғистон АССРда кечаси 0—3 совуқ, баъзи жойларда 3 даражагача иссиқ, кундузи 4—9, Хоразм ва Самарқанд областининг шимолий районларида кечаси 0—5, кундузи 8—13 даража иссиқ бўлади.

Фарғона водийси областларида кечаси 3—8, кундузи 14—19 даража, бошқа областларда кечаси 2—7, кундузи 13—18 даража атрофида иссиқ бўлади. 4—5 апрель кунлари ҳарорат кўтарилиб, Қорақалпоғистон АССРда кечаси 0—5, кундузи 7—12, Хоразм ва Самарқанд областларининг шимолий районларида кечаси 3—8, кундузи 12—17, Фарғона водийси областларида кечаси 6—11, кундузи 16—21, бошқа областларда кечаси 7—12, кундузи 18—23, жанубда 24—29 даражагача иссиқ бўлади.

• *Спорт*

ФУТБОЛ МАЙДОНЛАРИДА

● СССР кубоги. 1989—90 йилларга мўлжалланган СССР кубоги учун курашнинг дастлабки учрашувлари 2 май куни ўтказиладиган бўлди. Шу куни асосан биринчи ва иккинчи лига коллективлари майдонга тушадилар. Республикамиз коллективларидан беш нафари мусобақада иштирок этади. Чунончи, «Соҳибкор» (Халқобод) — «Геолог» (Тюмень), «Навбаҳор» (Наманган) — «Энергетик» (Кустанай), «Косонсойчи» — «Пахтакор» (Тошкент) командалари ўзаро куч синашадилар. Шунингдек, Фарғонанинг «Нефтяник» футболчилари учрашувни сафарда — Благовешчинскнинг «Амур» коллективи билан ўтказадилар.

«02» ХАБАР ҚИЛАДИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ИЧКИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИ МАТБУОТ МАРКАЗИ АХБОРОТИ

ЧАЙҚОВЧИ МЕҲМОНЛАР

Белоруссия ССР Гродно шаҳрида яшовчи С. Буйницкий меҳнат билан шуғулланиш ўрнига ўзини енгил йўл билан пул топишга урди. Харидоргир моллардан олиб акаси «Гродномебель» бирлашмаси бўёқчиси В. Буйницкий билан Навоий шаҳрига етиб келди. БХСС ходимлари ака-укани колхоз бозорида атир-упани устама нархда сотишаётганда ушлашди. Чайқовчи меҳмонлар уч минг сўмлик молни пуллашга улгурмай қолишди.

Тожикистонлик Рашит Метульдинов Тошкентда номақбул иш билан шуғулланишдан андек ўзини тутиб турса бўларди. Олдинроқ у чайқовчилик қилгани учун Ўзбекистон ССР Жиноят кодексининг тегишли банди билан судланганди. Бироқ мўмай даромад топиш касали хуруж қилгач, яна эски ҳунарини ишга солди. Р. Метульдинов Фарҳод бозорида 55 сўмлик аккумляторни 105 сўмдан пуллаётганда милиция ходимлари «назари»га тушди. Ундан серпул харидорга интизор 6 та аккумулятор топилди.

ҚИЗЧА ТОПИЛДИ

«Совет Ўзбекистони» газетасининг шу йил 15 февраль сонида Ангрен шаҳрида ўн икки кунлик қизча ўғирлангани ҳақида хабар қилинган эди. Аҳоли ёрдамида гўдак ўғриси ушланди. У Пискент районидаги поликлиника медицина ҳамшираси Н. Ўроқова бўлиб чиқди. Ойгул соғ-саломат онаси бағрига қайтарилди.

Ғ. БОЛТАБОЕВ,
милиция капитани.

• *Суд маҳкамасидаги ўйлар*

Тошкент шаҳар Октябрь район халқ суди биноси олдидамиз. Икки қаватли кўримсиз бино, сувоқлари кўчиб кетган. Ичкари кирдик. Торгина йўлак. Йўлакда олти-етти кишилик стул. Ўтирганлар жойлашиб, кабинетларга киришга навбат кутиб ўтиришибди. Қолганлар йўлак бўйлаб ёхуд эшик олдида, ёхуд у ёқдан-бу ёққа асабий бориб-келиб турибди.

Суд раиси Лутфулло Иноғомов хонасига кирдик. Танишдик. Мақсадга кўчишдан олдин «Биноларингиз анча эскириб қолибдими?» —дегандим, «Э, нимасини айтасиз, ука, эскилиги етмаганидек, на судлов зали, на маслаҳат хоналари бор. Бир неча марта район раҳбарларига мурожаат қилдик, ҳанузгача аниқ жавоб ололганимиз йўқ». — деб жавоб берди.

Мен у кишига сабр тилаб, жиноят ишлари ҳужжатлари сақланадиган хонага кирдим. Олдимга тўрт-бешта дело қўйишди. Биринчи турганини олиб, ўқий бошладим:

1988 йил 16 март куни Тошкент шаҳар Октябрь район халқ суди ўз биносида очиқ суд мажлисини ўтказди. Раислик қилувчи Л. Иноғомов. Халқ маслаҳатчилари Л. Тўлаганова ва А. Каримов составида. А. Қосимованинг секретарлигида, ЎзССР Жиноят кодексининг 125-моддаси 3-қисми билан судга берилган Равшан Рихсихўжаевич Бобохўжаевни айблаш бўйича жиноят ишини кўриб чиқди...»

Судланган йигит ҳали ёш, йигирма иккига кириб улгурмаган. У гражданларнинг шахсий мулкини ўғирлаган. Тошкент Гидрометеорология техникуми ётоқхонасининг 105-, 113-хоналарида ҳеч ким йўқлигидан фойдаланиб, соат, кўйлак, рўмол каби буюмларни олиб чиқиб кетган.

Мени бу нарсалар эмас, масаланинг бошқа томони — жиноятнинг келиб чиқиш

ЛОҚАЙДЛИК КАСРИ

сабаблари қизиқтиради. Ўз-ўзимга савол бераман: «Бу воқеанинг содир бўлишида техникум маъмуриятининг ҳам айби йўқмикан? Нега улар вақти-вақти билан вахтёрлар ишини назорат қилиб бормаганлар? Нега ётоқхона вахтёрлари талабалар дарсда бўлган пайтда бегона йигитни ўтказиб юборишган? Агар улар ўз бурчларини унутишмаганларида бу кўнгилсиз воқеа содир бўлмасмиди?»

Равшан шу техникум талабаси К. исмли қизни яхши кўриб қолиб, ҳар куни бир неча соат вақтини унинг олдида ўтказган. Ўғирланган нарсаларни ҳам шу қизга совға қилган. К.ни уйига кузатиш чоғида уларнинг иккисини ҳам аэропортда ушлашган. Шу ўринда К.га ҳам эътирозим бор. Тўғри, севги-муҳаббат уларнинг шахсий иши, аммо ётоқхона севги боғи эмаслигини у тушунмасмиди? Ҳолбуки, Равшан тўғри унинг олдидан чиқиб, юқори қаватда ўғирлик содир қилган. Қиз «Мен билмайман, у менга нарсаларни совға тариқасида берган», деб қутилиб кетди. Лекин унинг виждони-чи?!

Масаланинг яна бир томони борки, уни ҳам айтиб ўтишни лозим топдим. Тошкентга узоқ областлардан, республикалардан кўплаб ёшлар ўқишга, ишга келишади, ўзларича мустақил яшай бошлашади. Хўш, буларнинг бўш вақтлари қандай ўтмоқда? Жойлардаги комсомол ва партия комитетлари бу билан қанчалик қизиқяптилар? Менимча, мақтагулик эмас.

Ҳамма нарса бекорчиликдан келиб чиқади. Масалан, К. билан ҳеч ким қизиқмаган. Равшан эса қайсидир қурилишда ишлаб, кетиб қолган. Наҳотки, ўша қурилиш ташкилотида комсомол комитети йўқ бўлса? Ёки улар ҳали ҳам илгаригидек взнос йиғиб, кун кўришяптими? Техникумда К.ни тартибга (ҳозир у собиқ талаба) чақирадиган бирон киши топилмадими? Бу бизнинг лоқайдлигимиз оқибати эмасми?

Равшаннинг отаси бошқага уйланган, онаси бошқа турмуш қурган. У бувисининг қўлида қолган. Равшаннинг делосида онаси ёзган тушунтириш хати бор. Унда шундай дейилади: «Биз тез-тез ўғлимиздан хабар олиб, пул бериб турардик, яхши кийиниб, қийналмай ўсди». Болага пул эмас, меҳр керак эди, бошини силайдиган меҳрибон қўл керак эди! Шундагина у тўғри йўлни топиб, ҳалол меҳнат қадрига етарди. Бола тарбиясида ота-оналар роли катталиги ҳаммага маълум.

К.га ва Равшанга ўхшаш йигит-қизлар ахлоқи ётоқхона советлари, дўстлари томонидан муҳокама қилиниши лозим. Шунда ҳар хил кўнгилсиз воқеаларнинг олдини олган бўлур эдик.

Равшан Бобохўжаев уч йилга озодликдан маҳрум қилинибди. Ҳар биттаси бир неча инсон тақдири билан боғлиқ бўлган бундай делолар пўлат сандиқларда, архивларда анчагина. Уларни варақлар экансиз «Билмабман», «Пушаймонман», «Иккинчи қилмас эдим» деган аламли нидоларни ҳис қиласиз.

Афсуски, бундай мисоллар оз эмас. Ота-оналар, маҳалла комитетлари, ўқув юртларининг раҳбарлари диққат-эътиборларини ёшлар тарбиясига янада кўпроқ қаратсалар, «Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси номидан» мудҳиш ҳукмлар эмас, кўпроқ яхши қарорлар ўқилармиди?..

М. ТЎХТАЕВ.

ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАР ДИҚҚАТИГА

2 апрель, якшанба куни маҳаллий вақт билан соат 13 дан 40 минут ўтганда республика телевидениесининг биринчи программаси орқали Ўзбекистон агросаноат комплекси ходимларининг 30 март куни Тошкентда, В. И. Ленин номли СССР халқлари дўстлиги саройида бўлиб ўтган қурултойидан ёзиб олинган репортажни кўришга таклиф қиламиз.

Муҳаррир У. УСМОНОВ.

ТВ: ҲАФТАЛИК ПРОГРАММА

3 АПРЕЛЬ, ДУШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.00 Футбол шарҳи. 9.35 «Кремինал талант». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 12.10 Янгиликлар. 12.20 Мўъжизасиз мўъжизалар. 13.20 «Муқаддас тойчоқ». Якутскдан кўрсатилади. 13.40 Ҳужжатли фильм. 16.00 Янгиликлар. 16.10 Қайта қуриш прожектори. 16.20 Ҳужжатли фильм. 16.40 Телеочерк. 17.05 Болалар соати. 18.05 Л. Сейфуллина. «Мактуб». 18.30 «Дўстлик экрани» 19.00 Футбол шарҳи. 19.30 Катталар учун мультфильмлар. 19.35 «Жар ёқасида». Фильм-спектакль. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Жар ёқасида». Фильм-спектаклнинг давоми. 23.20 Дунё воқеалари. 23.35 Концерт.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Объективда — жониворлар. 9.35 Тарих. 10.05 Итальян тили. 11.05 Илмий-оммабоп фильм 11.35 Тарих. 12.05 Сиз яратган боғ. 13.05 «Охирги вагонга ким киради». Бадиий фильм. 14.30 Янгиликлар. 14.40 Концерт. 15.15 Ҳужжатли фильм. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Давидга қайлиқ». Бадиий фильм. 19.00 Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 20.00 Мультфильм. 20.10 Концерт. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Стол тенниси. Жаҳон чемпионати. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Давидга қайлиқ». Бадиий фильм. 23.30 Тонгги почта. 24.00 Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 15.00 Телефильм. 16.00 «Иван Васильевич ўз касбини ўзгартиради». Бадиий фильм. 17.30 География. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мультфильмлар. 18.30 Фильм-концерт. 19.00 Ҳеч ким унутилмайди. 19.30 Илғор тажриба мактаби. 20.00 Ахборот. 20.20 «Эҳтиёт бўлинг, Нинико!» Бадиий фильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Аёл қалби наволари. 21.30 Время. 22.05 Қайта қуриш прожектори. 22.15 «Ёдгорлик».

4 АПРЕЛЬ, СЕШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.00 «Жар ёқасида». Фильм-спектакль. 11.00 Янгиликлар. 11.10 Фильм-спектаклнинг давоми. 12.15 Болалар соати. 13.15 Бу бўлган... бўлганди. 16.00 Янгиликлар. 16.15 Ҳужжатли фильм. 16.35 Концерт. 17.00 Мангуликка айланган лаҳзалар. 17.30 Бор бўл, музика! 18.15 Венгрия телевидениесининг программаси. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Мультфильмлар. 19.50 «Хаёлимдаги холам». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 21.30 Время. 22.20 Концерт. 00.05 Дунё воқеалари. 00.20 Актуал объектив.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Объективда — жониворлар. 9.35 Оилавий турмуш этикаси ва психологияси. 10.05 Француз тили. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.35 Биология. 11.55 Фан ва техника. 12.05 Француз тили. 12.55 «Давидга қайлиқ». Бадиий фильм. 14.10 Янгиликлар. 14.20 Ритмик гимнастика. 15.05 Ҳужжатли фильмлар. 17.35 Янгиликлар. 17.40 «Софья Ковалевская». Бадиий фильм, 1-серия. 18.55 Ритмик гимнастика. 19.40 Ҳужжатли фильм. 19.50 Концерт. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.50 Стол тенниси. Жаҳон чемпионати. 21.30 Время. 22.20 «Софья Ковалевская». Бадиий фильм, 1-серия. 23.45 Сиз яратган боғ. 00.15 Янгиликлар. 00.25 Футбол. «Зенит» — «Спартак».

ЎзТВ-I. 15.00 Телефильмлар. 15.40 Фильм-концерт. 16.10 «Лўли». Бадиий фильм. 17.30 Эстетика асослари. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Ўзбек тилини ўрганамиз. 18.45 Ахлоқ ва ҳуқуқ. 19.30 Чорвадор. 20.00 Ахборот. 20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 Ахборот. 20.50 Она-бола соғлиғига эътибор. 21.30 Время. 22.20 Экран таништиради.

5 АПРЕЛЬ, ЧОРШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Бор бўл, музика!. 9.50 «Хаёлимдаги холам». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 11.30 Янгиликлар. 11.40 «Оламга саёҳат». 12.40 «Хатлон оҳанглари». 16.00 Янгиликлар. 16.15 Фильм-балет. 16.45 Ҳужжатли фильм. 17.15 Концерт. 17.30 Болалар соати. 18.30 Тараққиёт. Ахборот. Реклама. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 Дўстлик меридианлари. 20.25 Адабий-бадиий видеоканал. 21.30 Время. 22.20 Адабий-бадиий видеоканал (давоми).

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Объективда — жониворлар 9.35 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 10.05 Немис тили. 11.05 ПТУ ўқувчиларига. 11.35 Умумий биология. 12.05 Немис тили. 13.05 «Софья Ковалевская». Бадиий фильм, 1-серия. 14.30 Янгиликлар. 14.40 Концерт-очерк. 17.35 Янгиликлар. 17.45 «Софья Ковалевская». Бадиий фильм, 2-серия. 18.55 Олтой телевидение ва радиоэшиттириш комитетининг программаси. 19.35 Ҳужжатли фильм. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Стол тенниси. Жаҳон чемпионати. 21.30 Время. 22.20 «Софья Кавалевская». Бадиий фильм, 2-серия. 23.30 Янгиликлар. 23.40 Футбол. «Днепр» — Жальгирис».

ЎзТВ-I. 15.00 Ҳужжатли фильм. 15.55 «Полвон ва қизиқчи». Бадиий фильм. 17.30 Рус адабиёти. 18.00 Янгиликлар. 18.15 «Санъат ғунчалари». 18.45 Партия ташкилоти ва қайта қуриш. 19.15 Давлат манфаати. 20.00 Ахборот. 20.20 Шеърият дафтаридан. 20.30 Ахборот. 20.50 Наврўз оҳанглари. 21.30 Время. 22.20 89 йилнинг футбол баҳори. 22.50 «Якка сузиш». Бадиий фильм.

6 АПРЕЛЬ, ПАЙШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Мультфильмлар. 9.35 «Қўй қурагида фол очиш». Бадиий фильм. 10.55 Янгиликлар. 11.05 Болалар соати. 12.05 Кинопанорама. 16.00 Янгиликлар. 16.15 Ҳужжатли фильмлар. 16.55 Музикали хазина. 17.25 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.10 Ғолиблар. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 ТелеЭКОжурнали. 20.00 Мультфильм. 20.20 «Фироқий — бахтдан айрилган демак». Бадиий фильм, 1-серия. 21.30 Время. 22.20 Бадиий публицистик программа. 23.50 Дунё воқеалари. 00.10 Баскетбол. АҚШдан кўрсатилади.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35 Умумий биология. 10.05 Испан тили. 11.05 Кукриникслар ижоди. 11.35 Биология. 12.00 Испан тили. 12.30 Фан ва техника. 13.05 «Софья Ковалевская». Бадиий фильм, 2-серия. 14.15 Янгиликлар. 14.25 Ритмик гимнастика. 14.55 Россия лўлилари қўшиқлари. 17.35 Янгиликлар. 17.40 «Софья Ковалевская». Бадиий фильм, 3-серия. 18.50 Ҳужжатли фильм. 19.30 Фестиваль экрани. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Ритмик гимнастика. 21.15 Ҳужжатли фильм. 21.30 Время. 22.20 «Софья Ковалевская». Бадиий фильм, 3-серия. 23.30 Баскетбол. АҚШдан кўрсатилади. 00.10 Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 15.00 Менинг ватаним. 16.00 Фильм-концерт. 16.15 «Вертикал». Бадиий фильм. 17.30 Илмий-оммабоп фильм. 18.00 Янгиликлар. 18.15 Мультфильм. 18.30 Футбол. «Пахтакор» — «Гурия». Танаффусда — Ахборот. 20.15 Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Концерт. 21.30 Время. 22.20 Театр ва замон.

7 АПРЕЛЬ, ЖУМА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Бадиий-публицистик программа. 10.30 Янгиликлар. 10.45 Киноафиша. 11.45 Экологик программа. 12.45 Баскетбол. АҚШдан кўрсатилади. 16.00 Янгиликлар. 16.15 Концерт. 16.40 Ҳужжатли фильмлар. 17.25 «Каштанка». Бадиий фильм. 18.30 Фан: назария, тажриба, практика. 19.15 Дунё воқеалари. 19.30 СССР Конституцияси ва миллатлараро муносабатлар. 20.20 «Фироқий — бахтдан айрилган демак». Бадиий фильм, 2-серия. 21.30 Время. 22.20 ...Бу бўлган, бўлганди. 22.40 Мультфильмлар. 23.15 Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 Гимнастика. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35 Уй академияси. 10.05 Инглиз тили. 10.35 Илмий-оммабоп фильм. 11.05 Кукриникслар ижоди. 11.35 География. 12.05 Инглиз тили. 12.35 «Софья Ковалевская». Бадиий фильм, 3-серия. 13.40 Янгиликлар. 13.50 Концерт. 14.05 Катталар ва болалар. 17.35 Янгиликлар. 17.45 Концерт. 18.25 Мультфильм. 18.45 Спорт программаси. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Ҳаракат хавфсизлиги учун. 20.50 Белоруссия ССР Давлат телерадиоси. 21.30 Время. 22.20 «Биз ва отларимиз». Бадиий фильм. 23.20 Концерт. 23.55 Янгиликлар.

ЎзТВ-I. 15.00 Фильм-концерт. 15.50 Телефильм. 16.25 «Сени излаб». Бадиий фильм. 17.30 Ўқитувчи экрани. 18.00 Янгиликлар. 18.10 Мультфильм. 18.25 Инсон болаликдан бошланади. 19.00 Экиш: суръат ва сифат. 19.25 Жаҳон саломатлик кунига. 20.00 Ахборот. 20.20 Шу куннинг долзарб мавзуси. 20.30 Ахборот. 20.50 Санъат оламида. 21.30 Время. 22.20 Бастакорлар ҳақида ҳикоялар.

8 АПРЕЛЬ, ШАНБА

МТ-I. 7.00 «120 минут». 9.05 Сиз яратган боғ. 9.35 Фестиваль нишонлари. 10.05 Ҳужжатли фильм. 10.30 Инсон институти. 11.30 Социализм мамлакатларида. 12.00 Халқ куйлари. 12.15 Ҳужжатли фильм. 13.05 Свердловск опера театри таклиф этади. 13.45 Дунё воқеалари. 14.00 Қайта қуриш ва маданият. 15.15 Ҳайвонот оламида. 16.15 Иттифоқдош республикалар киносанъати. 17.40 Бизнинг бурчимиз. 18.55 Халқаро программа. 19.55 «Сайлес Марнер». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.20 Мультипликацияда сатира. 23.10 Эстрада программаси. 00.45 Янгиликлар.

МТ-II. 8.30 Гимнастика. 8.45 Қишлоқ янгиликлари. 9.45 «Йиллар, авлодлар, қўшиқлар». 10.45 Тараққиёт. Ахборот. Реклама. 11.30 «Оловнинг тизгинланиши». Бадиий фильм, 1-серия. 12.55 Ярим тунгача ва ярим тундан сўнг. 14.35 Ҳужжатли фильм. 15.45 Концерт. 16.30 Ҳужжатли фильм. 17.45 Музикали абонемент. 18.45 Ҳужжатли фильмлар. 19.45 ...16 ёшгача ва ундан катталар. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Илмий-оммабоп программа. 21.30 Время. 22.20 Илмий-оммабоп программа. 23.25 Янгиликлар. 23.45 Илмий-оммабоп программа (давоми). 01.00 Миллий баскетбол. АҚШ чемпионати.

ЎзТВ-I. 9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Шанба экрани. 10.30 Саломат бўлинг. 11.00 Рассом ва китоб. 11.40 Советлар ва мактаб. 12.20 «Охирги рейс». Спектакль. 14.25 Объективда — қайта қуриш. 15.05 Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 18.10 Қўшиғим, жон қўшиғим. 18.45 Ҳужжатли фильм. 19.05 Бизнинг интервью. 19.20 Халқлар дўстлиги — адабиётлар дўстлиги. 20.00 Ахборот. 20.20 Мультфильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Музикали программа. 21.30 Время. 22.20 «Комендант соати». Бадиий фильм.

9 АПРЕЛЬ, ЯКШАНБА

МТ-I. 8.30 Янгиликлар. 8.45 Ритмик гимнастика. 9.15 Спортлото. 9.30 Эрта саҳарлаб. 10.30 Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 11.30 Тонгги почта. 12.00 Саёҳатчилар клуби. 13.00 Болалар информацион музикали программаси. 14.30 Музикали киоск. 15.00 Здоровье. 15.45 Бугун — Мамлакат ҳаво ҳужумидан мудофаа қилиш қўшинлари куни. 16.00 Концерт. 16.45 Мультфильмлар. 17.30 Қишлоқ янгиликлари. 18.30 Халқаро панорама. 19.15 Мультфильм. 20.00 «Ғалати кўргазма». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.20 Салом, доктор! 22.35 Москва — Лондон телекўприги. 23.30 Концерт. 01.00 Акс-садо.

МТ-II. 8.30 Зарядкага сафланинг. 8.50 «Биз ва отларимиз». Бадиий фильм. 9.50 Ҳужжатли фильмлар. 10.25 Концерт. 10.45 «Оловнинг тизгинланиши». Бадиий фильм, 2-серия. 12.00 Саёҳатчилар клуби. 13.00 Стол тенниси. Жаҳон чемпионати. 13.40 «Қадрдон уй ёгдуси». 14.45 Ҳужжатли фильмлар. 15.35 Мультфильмлар. 16.00 Фалсафий суҳбатлар. 16.45 «Кечиккан гуллар». Бадиий фильм. 18.25 Ҳужжатли фильм. 19.20 Концерт. 19.50 Халқ ижодиёти. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 От спорти 21.30 Время. 22.20 Салом, доктор. 22.35 Спорт программаси.

ЎзТВ-I. 9.00 «Ассалому алайкум». 10.00 Телефильм. 10.20 Биргаликда куйлаймиз. 10.45 Спорт программаси. 11.45 Театр — болаларга. 12.35 Дала, ҳовли юмушлари. 13.15 Музикали программа. 14.45 Касаба союз ҳаёти. 15.45 Реклама. 18.00 Футбол. «Пахтакор» — «Динамо». (Ст). 19.50 Бугун — Мамлакат ҳаво ҳужумидан мудофаа қилиш қўшинлари куни. 20.00 Ахборот. 20.15 Концерт. 20.30 Ахборот. 20.50 Ўзбекистонда Иркутск маданияти кунларига. 21.30 Время. 22.20 «Малина виноси». Бадиий фильм.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-12-16, 32-57-20, 32-54-18, фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21, адабиёт ва санъат — 33-20-36, 32-54-35, 32-55-16, ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17, халқаро ҳаёт — 32-54-14, хатлар ва оммавий ишлар — 33-21-43, 32-53-16 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06, коммунистик ахлоқ — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Газета офсет усулида, А—2 форматда босилади.